

„Wil u mij geen land verkoopen?” riep de welbespraakte op den toon der hoogste verbazing. „Maar mijnheer Jansen, is het mogelijk, dat u op die manier uw eigen geluk met voeten wilt schoppen? Mijnheer Jansen, ik reis voor een Maatschappij, die, waar het een soliede geldbelegging geldt, met een zeer matige rente tevreden is, en op geen vijftig pond kijkt. Wel mijnheer, bedenk toch eens! vraag geld — weet u niet, hoeveel u vragen zult? Ik zal het u gemakkelijk maken — zie daar, ik bied u drie honderd souverainen ¹⁾! Schudt u van neen? — wel nu, men zegt niet onmiddellijk zijn laatste woord — dat zal u ook niet doen, als u een paard koopt. Ik bied u nog twintig pond er boven. Heeft u me goed begrepen, mijnheer Jansen? Ik bied u drie honderd twintig zegge drie honderd twintig blanke gouden souverains. Geen mensch, die 't er u voor bieden zal — geen sterveling! Want lieve schepsel, watis Elandsvallei? Een stuk woestijn — de ware Sahara!”

De welbespraakte staakte zijn rede een oogenblik, wierp een onderzoekenden blik op het breede gelaat daar voor hem, en sloeg met de witte handschoenen naar de vliegen, die hem plaagden.

Doch dat gelaat bleef onbewegelijk, en terwijl baas Jansen machtige rookwolken blies uit zijn korte pijp, rustten zijn grijze oogen met klimmenden achterdocht op den welbespraakte.

„Een stuk woestijn is het — de ware Sahara!” herhaalde de agent van Cecil Rhodes met den gloed der overtuiging — „mij den hals af, als het meer waard is dan twee honderd vijftig pond!”

Hij nam het gouden lorgnet van den neus, veegde het af met zijn handschoenen en zette het met een gracieuse beweging op nieuw op den neus.

„Dan ben je een zot, om meer te bieden dan het waard is,” zeide baas Jansen droogjes.

„Er zit muziek in, mijnheer Jansen, muziek!” antwoordde de welbespraakte.

„Ik begin het ook te gelooven,” meende Jansen, terwijl hij de uitgerookte pijp naast zich neerlegde op de vensterbank.

Ja, maar in een anderen zin dan u waarschijnlijk bedoelt, mijnheer Jansen,” ging de ijverige reiziger voort. „Ik

¹⁾ Een souverain of een pond = f 12.

bied namelijk — op mijn eigen risico — honderd twintig pond meer dan ik besteden mag. Maar het geldt een weddenschap, mijnheer Jansen, een weddenschap!"

"Zóó," zeide Jansen koeltjes.

"Ik heb namelijk een weddenschap van tweehonderd pond aangegaan, dat ik „Elandsvallei" zou koopen, terwijl mijn tegenstander, met wien ik de weddenschap aanging, verzekerde, dat u „Elandsvallei" niet zou willen verkoopen. Wanneer ik u honderd twintig pond boven den prijs bied, dien ik mag besteden, dan steek ik met de weddenschap toch nog tachtig pond in mijn zak, en onze belangen gaan dus dezen keer samen. Geloof u mij niet, mijnheer Jansen? Kijk mij eens flink in de oogen — zie ik er uit als een bedrieger?"

Inderdaad kon een pas geboren kind er niet onschuldiger uitzien dan deze handige agent, doch boer Jansen zeide op ruwen toon: „Zulke lompe leugens moet je een ander vertellen, maar niet aan Reinard Jansen."

"Je denkt misschien, dat je met een kind bezig bent?" ging hij voort, terwijl zijn grijze oogen onheilspellend begonnen te flikkeren.

De welbespraakte, wiens welsprekendheid en brutaliteit grooter waren dan zijn menschenkennis, had toch zooveel begrip, dat hij de weddenschap verder wijselijk liet rusten.

"Mijnheer Jansen," zeide hij, „vraag dan eens geld!"

"Ik vraag niets," antwoordde de boer.

Zijn geduld raakte uitgeput.

"Vraag driehonderd vijftig pond!" zeide de welbespraakte.

"Ik vraag niets!" herhaalde Jansen met klem.

"Nu, dan bied ik het u!" riep de onverschrokken man plotseling, oprijzende van zijn stoel, met vervaarlijke stem. „Drie honderd vijftig pond bied ik — sla in, mijnheer Jansen, sla in!"

Hij deed een poging, om de groote, ruwe hand van den landeigenaar te grijpen, maar deze poging mislukte hem volkomen.

"Ben je nu uitgepraat?" vroegde Jansen koeltjes.

"Nog niet," zeide de welbespraakte, en hij ging waarlijk weer zitten.

Hij haalde een sierlijken sigarenkoker uit zijn zak.

"Een sigaar aansteken?" vroegde hij minzaam; „echte Havana?"

Jansen maakte een afwerende beweging.

„Ik vraag je, of je nu uitgepraat zijt?” zeide hij toornig.
 „Als de koop gesloten is — ja,” zeide de agent met bewonderenswaardige volharding; „heb ik „Elandsvallei” — ja of neen?”

Jansen zeide geen woord, en de welbespraakte ging voort:
 „U krijgt vijftig souvereins als handgeld tegen de onderteekening van een klein koopcontractje.”

Hij haalde een handvol goudstukken voor den dag, en begon ze neer te tellen op de eikenhouten tafel.

Maar de stoere Boer sloeg thans met zijn harde vuist op de tafel, dat de prachtige goudstukken rammelden, en barstte los: „Ik bewonder mijn eigen geduld, dat ik jou, sinjeur, nog niet de deur heb uitgesmeten.”

„Steek dien rommel op — daar is de deur,” riep hij met een gebiedend gebaar.

De Engelsche agent was wel genoodzaakt, om het geld weer op te steken, maar hij dacht nog niet aan heengaan.

Was hij vroeger in kwaliteit van wijnreiziger op den wenk van een lastigen, ouden heer door diens bediende niet twee keeren al de trappen afgegooid, en had hij er later toch nog geen zaken gedaan? Had men hem in de dagen, toen hij sigarenhandelaar was, niet eens de voordeur voor den neus op het nachtslot geworpen, en was hij niet door de achterdeur weer binnengeslopen, en tot zaken gekomen? En zou hij 't nu tegen zoo'n Boer moeten afleggen, tegen zoo'n ongelikten beer?

„Mijnheer Jansen,” zeide hij met waardigheid, „maak u niet driftig. Laten wij als verstandige menschen met elkaar praten. Ik bied u driehonderd vijftig souvereins, zegge drie honderd vijftig, al is het schandelijk veel. Denkt ge, dat er misschien een goud- of koperader door Elandsvallei loopt? Wel nu, we zullen in het koopcontract de bepaling inlasschen, dat alle mogelijke ertsen in den bodem uw eigendom blijven — wat wilt u nog meer?”

„Er uit!” bulderde Jansen.

De welbespraakte stond op, nam zijn grijzen cylinderhoed van de tafel, draalde een oogenblik, en — ging weer zitten.

„Ik zal dien brombeer nog wel klein krijgen,” dacht hij in zijn buitensporig zelfvertrouwen, maar het was een vreeselijke vergissing.

Jansen stond op, ging naar de deur, draaide ze op slot en stak den sleutel in zijn wijden broekzak.

Reinard Jansen en de Engelsche reiziger.

De blauwe ader aan zijn rechterslaap zette op, en slechts met moeite bewaarde hij zijn zelfbeheersching.

Hij zette de handen in de zijden en zeide: „Roodbaatje, ik heb je verzocht de deur uit te gaan, maar je wildet niet, nu moet je dièn kant uit.”

„Welken kant?” riep de welbespraakte, in groote verbazing.

„Dièn kant!” zeide de Boer, in een bepaalde richting wijzend.

„Door dat raam?” vroegde de agent twijfelend, maar hij schepte moed en dacht aan een grap.

„’t Is altijd nog beter dan door den schoorsteen,” zeide hij en lachte.

„Ik denk het ook,” zei Jansen — „vooruit!”

Nu keek de welbespraakte den Boer weer aan door zijn gouden lorgnet — zou het toch meenens zijn? Of leed de Boer aan vlagen van tijdelijken waanzin?

„Nu, ga je of moet ik je een handje helpen?” zeide Jansen.

„Help me maar een handje,” zeide de agent van Cecil Rhodes, die voor den eersten keer van zijn leven de kluts totaal kwijt was, en niet meer wist wat hij zeide.

Daar had je ’t!

De gespierde Boer greep met zijn armen van staal den welbespraakte, en slingerde hem — de beenen vooruit — met een bewonderénswaardige vaardigheid door de rinkelende, kletterende glasruiten den tuin in.

Langs denzelfden weg volgde het pakje, de rotting en de cylinderhoed.

„Die komt vooreerst niet terug!” meende de Boer.

„Néen, dat zou waar zijn!

De reiziger werkte zich omhoog, zocht het gouden lorgnet op, dat hem van den neus was gevlogen, nam zijn verdere bezittingen tot zich, en holde met lange stappen, zonder om te kijken, het erf af.

Doch toen hij aan het houten hek, aan het einde der oprijlaan, was gekomen, keek hij nog eenmaal om en brulde: „Stikken kan hij voor mijn part — hij kan stikken, de rekel!”

En met deze even onbetamelijke als onchristelijke uitdrukking verliet hij Waterfontein, om er nooit terug te komen.

HOOFDSTUK IX.

Frits was innig verheugd, dat het verhaal, door de Kaffers opgedischt, vreeselijk overdreven was, en hij moest om de geschiedenis zelf hartelijk lachen, doch de „onpartijdige” blik, dien hij aan de familie Williams had te danken, liet den lach spoedig verstommen. Immers ware de agent een Afrikaansche Boer geweest, zijn vader zou hem niet door de ruiten naar buiten hebben geloodst. O neen, een Afrikaansche Boer kon op Waterfontein geen kwaad doen. 't Is waar, de Engelsche agenten konden iemand door hun onuitstaanbaar gezanik het bloed uit de teenen halen, maar een Afrikaansche Boer deed er ook zijn tijd over, als hij op Waterfontein een klepper ging koopen of een paar struisvogels of een koppelschapen.

Doch dat hinderde niet. Zoo'n Afrikaansche Boer moest de pijp stoppen, koffie drinken, mee deelnemen aan het middagmaal, en al bleef hij veertien dagen, het zou den ouden Jansen niet verdrieten.

Geen gastvrijer huisheer was er te vinden tusschen den Atlantischen en den Indischen oceaan dan baas Jansen, wel te verstaan als de gast een Afrikaander was. Bij zoo'n bezoek ontdoorde het strak en streng gelaat van Reinard Jansen, en iets als zonneshijn begon te schemeren op dat door de zon verbrand gelaat.

Een Engelsche Boer — dat kon er ook nog zoo wat mee door, maar in den Engelschen koopman zag baas Jansen den spion, den verrader, die het land ging verkennen voor Engeland. Hij was voor baas Jansen een tollenaar, een Samaritaan, een heiden, met wien hij geen gemeenschap wilde hebben.

Maar dit standpunt van zijn vader vond Frits partijdig, bekrompen en onbarmhartig, en terwijl bij den ouden Jansen de evenaar doorsloeg naar den Transvaalschen kant, sloeg hij bij zijn zoon door naar den Engelschen kant.

Zoo werd het verschil tusschen Frits Jansen en zijn vader bij den dag grooter, en zij konden elkander niet meer verstaan. Heftige tooneelen hadden er plaats, en baas Jansen uitte ernstige bedreigingen, waarnaar Frits niet luisterde.

Jansen behandelde zijn zoon met klimmend wantrouwen, wat dezen prikkelde tot ongepaste uitdrukkingen, doch ten slotte werd over de brandende kwestie niet meer gerept.

Zwijgend gingen vader en zoon elkander voorbij, en spraken met elkander niet meer dan hoog noodig was met het oog op de boerderij.

Doch daardoor werd de treurige verhouding nog slechter; het verschil werd een kloof — een afgrond....

Als een ban lag deze wanverhouding op al de huisgenooten. Tante Martje ging stil haars weegs, zuchtende en biddende, en het meesterke sneed het door de ziel, dat in de familie, waaraan hij zooveel te danken had, de demon van den tweedracht zijn intrek had genomen.

Natuurlijk was deze tweedracht geen geheim gebleven voor den omtrek. Praatzieke kaffermeiden hadden meer dan eens met hun groote ooren tegen het sleutelgat van de deur staan luisteren, als er hooge woorden vielen, en in hun babbelsucht het verteld aan wie het hooren wilde.

Zoo werd de familie Williams met den twist bekend, en het kon wel niet anders, of de Williams' trokken luid en warm partij voor Frits. Doch daardoor kreeg zijn ontevredenheid voortdurend nieuw voedsel, en de toestand op Waterfontein werd onhoudbaar.

Nu gebeurde het op zekerèn dag, dat Frits naar zijn gewoonte Jack Williams ging opzoeken, en bij hem, aan den kapstok in den gang, eene militaire uniform zag hangen.

„Wat is dat?” vroegde Frits.

„Eene militaire uniform der vrijwilligers in Rhodesia” antwoordde Jack.

„Die onder Jameson dienen?”

Jack knikte bevestigend.

Frits bekeek de eenvoudige maar practische kleeding.

„Hoe kom je daaraan Jack?”

„Van mijn neef te Buluwayo,” antwoordde de aangesprokene.

Buluwayo was de nieuwe hoofdstad van Rhodesia, ¹⁾ door Rhodes gesticht op de puinhoopen van koning Lobengula's kafferkrallen, en telde 4000 inwoners.

„Wat moet je er mee doen?” vroegde Frits, die al maar naar die militaire uniform keek.

„Wel, mijn neef heeft me een heel rooskleurigen brief

---

¹⁾ Rhodesia is genoemd naar Cecil Rhodes.

geschreven, noodigt mij uit, om ook een jaartje vrijwilliger te worden en zendt mij al vast een pak."

Frits bekeek het pak opnieuw.

"Trek het eens aan," zeide Jack.

Frits liet zich dat geen twee keer zeggen. Hij deed het. Het pak stond hem als aangegoten.

"Neem jij 't voorstel aan van je neef, Jack?"

"Ik denk er ernstig over — ga je mee?"

Als een lichtstraal viel deze vraag in het gemoed van Frits.

"Ja," zei hij kort en bondig; "ik ga mee."

De vrouw van Williams was een verstandige vrouw, en dit gesprek aanhoorend, zeide zij: "Frits, doe het niet! Het zal je vader verbitteren!"

"'t Is beter, dat ik ga," zeide Frits na een oogenblik nadenkens. "Verbitterd is mijn vader toch reeds, en kom ik over een of twee jaren terug, dan wordt de verhouding van zelf weer gezond."

"Ik weet het niet," zeide vrouw Williams twijfelend en ging weer aan haar huiselijk werk.

Frits ging nu naar huis; in het gezelschap van Jack.

Tante Martje was bezig aan het kousen stoppen, en het meesterke, dat er sterker uitzag dan vroeger, trad, daar de namiddagschool juist uit was, tegelijk met Frits en Jack het woonvertrek binnen.

Van buiten kwam het getrap en gestamp van paardenhoeven en de luide kreten der Transvaalsche jeugd, die hun paarden bestegen en onder een groot lawaai naar huis reden.

"Moeder, ik ga naar Rhodesia," zeide Frits zoo kalm mogelijk.

"Frits!" zeide zijn moeder verbaasd en bedroefd, "naar Rhodesia?"

"Nu, wat zou dat?" zeide hij zoo luchthartig mogelijk.

"In dienst van Cecil Rhodes?" vroegde zij in stijgenden angst.

Hij knikte met het hoofd.

"O mijn jongen," smeekte zij, "doe dat niet!"

"En waarom niet?" vroegde hij.

"Omdat het verraad is aan uw eigen vaderland," zeide zij ernstig.

"Daar heb je 't weer," riep hij wrevelig. "Nu kan ik wel zeggen, dat het geen verraad is, doch wat schieten we daarmee op?"

Het meesterke sloeg het geschiedkundig boek, waarin hij las, dicht, en richtte zijn zachte weemoedige oogen op Frits.

„Wilt ge ons verlaten?” vroegde hij droevig.

„Ja, meesterke,” antwoordde Frits eenigszins scherp; „ik ga voor een of twee jaren dienst nemen. Daar behoef je nu zoo bedrukt niet voor te kijken, want met zuchten en huilen, zooals jij doet, kunnen we ook niet door de wereld komen.”

„Over een jaar ben ik misschien al weer terug,” zeide hij iets vriendelijker.

„Als alles goed gaat,” liet hij er op volgen.

„Als alles goed gaat,” zeide zijn moeder zuchtend.

„Natuurlijk, als de hemel instort, dan zijn we allemaal dood,” lachte Jack.

Doch deze onverschillige lach was nog pijnlijker dan de geprikkelde toon van den jongen Jansen. Die geprikkelde toon was trouwens te verklaren.

De stem van zijn geweten zeide hem, dat hij een verkeerd pad insloeg, en dat geweten kreeg bijstand in het stille verwijt, dat er in de woorden van zijn moeder en van het meesterke lag. Maar dat stille verwijt maakte hem wrevelig en ontstemd, want hij wilde zijn plan niet opgeven.

„Cecil Rhodes schenkt aan elken vrijwilliger drie duizend morgen land als zijn wettig eigendom,” begon hij opnieuw; „dat moet je niet uitvlakken.”

„Cecil Rhodes is een vijand van ons volk,” zeide tante Martje, en door de woorden der zachte vrouw klonk toorn.

„Dat zegt Vader tenminste,” meende Frits, maar zich omkeerende zag hij zijn vader achter zich staan.

't Was nog geen acht dagen geleden, dat baas Jansen terug was gekeerd van een reis naar het noorden, waar wij hem ontmoetten op het familiefeest bij zijn ouden oom Dirk Kloppers. En aan de wijze raadgevingen van den grijsaard was het wel te danken, dat Jansen de laatste dagen spraakzamer was geworden. Vooral van daag was hij in een mildere stemming, en huiswaarts keurend van het veld, had hij na een ernstig gebed het voornemen opgevat, om zich met zijn kind te verzoenen.

Met deze goede voornemens beziel, trad hij het woonvertrek binnen, en hoorde het plan van zijn zoon. Doch sneller kan de wreedste hagelslag de heerlijkste bloesems niet vernietigen, dan hier de bloesems der verzoening werden vernietigd.

De oude Jansen was zoo bleek geworden als de gekalkte muur.

„Wilt ge naar Cecil Rhodes,” zeide hij met schorre stem, „ga dan maar op staanden voet!”

Reeds hief hij den arm op en wees naar de deur.

„Vader!” riep Frits.

„Noem mij geen vader meer,” riep hij vol toorn, „want ik schaam me voor mijn volk, dat ik zulk een zoon heb verwekt!”

Het meesterke nam zijn boek, ging naar het thans ledige schoollokaal, knielde bij den ouden lessenaar neer en bad tot God om uitkomst.

„Heb ik dan een moord op mijn geweten?” riep Frits.

„Ja,” zeide zijn vader, „een moord — een moord aan je vaderland! Gij zijt in mijn oog een Engelschman — een verrader!”

„Een verrader?” riep de zoon, „een verrader?”

Hij stond thans recht voor zijn vader, en moeder Jansen heeft later wel eens aan haar man gezegd, dat zij in dit vreeselijk oogenblik werd getroffen door de zeldzame overeenkomst tusschen vader en zoon. Zij hadden beiden de handen tot vuisten gebald van pijn en toorn; diezelfde onverzettelijkheid en strakheid lag op hun gelaat, die oogen vlamden van denzelfden toorn, en evenals bij zijn vader werd de blauwe ader aan de rechterslaap bij Frits zichtbaar.

Er volgde een angstwekkende pauze.

Jack draaide, niet wetende of hij gaan of blijven zou, zijn hoed rond tusschen zijn handen.

„Wel nu, zeide Jansen plotseling, „wat wilt ge? Hier blijven als een gehoorzame zoon, en ik zal er niet verder over spreken, of wilt ge gaan? Ge moet kiezen — kies tusschen mij en Cecil Rhodes!”

Frits scheen te aarzelen; luide sprak zijn geweten. Doch daar viel zijn oog op Jack, en hij zag een spotlach op die lippen.

Die spotlach besliste.

„Ik ga naar Rhodesia,” zeide hij.

„Is dat je laatste woord?” vroegde de oude Jansen.

„Ja,” zeide hij met harde stem.

„Eer uwen vader en uwe moeder, opdat uwe dagen verlengd worden in het land, dat de Heere, uw God, u geven zal!” zeide tante Martje met plechtige stem, doch haar woord verwaaide in den storm der hartstochten als het woord in de wijde wildernis, waar het geen echo vindt.

„Dan er uit,” riep Jansen, „en kom niet meer onder mijn oogen!”

Reeds strekte hij de hand uit naar zijn zoon, maar deze wendde zich haastig om, en terwijl hij luide riep: „Dat geeft een ongeluk!” verliet hij Waterfontein in hittigheid des toorns.

Jack wilde hem na, doch Reinard Jansen keerde hem op.

„Ik wil je nog even zeggen,” zeide hij op gedempten toon, tusschen de tanden door, „dat ik jouw spotlach wel heb opgemerkt, en het hindert me vreeselijk, dat Frits meer ontzag heeft voor jouw spot, dan voor mijn vaderlijk woord. Jij, *jij* bent zijn ongeluk, zijn Judas — zijn duivel! Jij hebt mij een kind armer gemaakt — *jij huichelaar!*”

Jack, door deze uitdrukkingen in zijn hoogmoed diep beleedigd, antwoordde op onbeschoften toon:

„Ik heb met jouw praatjes niks te maken; laat me door!”

„Kijk,” zei baas Jansen met snijdenden hoon, „zoo hoor ik je liever dan met die vriendelijke woordjes, die je toch niet meent. Maar gij zijt tienmaal slechter dan Frits, ja tien- en twintigmaal slechter, want *gij* hebt hem verleid. En jij verdiende met de ossenzweep afgeranseld te worden, zooals jij je Kaffers afranselt, maar ik zal mijn handen niet aan je vuil maken. Hier — maak dat je weg komt! En kom nooit meer over mijn drempel!”

Hij greep Jack bij den schouder, en slingerde hem, onder de oogen van eenige Kaffers, die in den boomgaard bezig waren met vruchten te plukken naar buiten.

„Nooit weer over mijn drempel!” riep Jansen nog eens.

„Neen,” zeide Jack Williams met een grimmigen vloek, „over dien drempel zal ik nooit meer komen — dat zweer ik!”

Er zat geen vroolijk gezelschap aan het avondeten.

Tante Martje had roodgekreten oogen, en op het gelaat van baas Jansen lag een diepe plooi van smart en verontwaardiging.

De twee oudste dochters bedienden zwijgend, nu en dan tersluiks een bezorgden blik werpend op hun ouders, de tafel, en de kleine Cornelia vermaakte zich met den grooten Sultan, dien zij nu en dan een stuk brood in den breeden muil wierp.

Toen het avondeten was geëindigd, zette het meesterke

zich aan het orgel, om zooals gewoonlijk een psalmvers te spelen, doch niemand zong mee.

De tafel was spoedig afgeruimd. Baas Jansen ging nog even naar buiten, keek om het huis, of alles in orde was, en schoof den zwaren grendel voor de huisdeur.

Reeds vroegtijdig ging men ter ruste.

Het was, alsof er een doode was nitgedragen....

De schaduw van Cecil Rhodes viel op Waterfontein....

HOOFDSTUK X.

Er was misschien een uur verlopen — Jansen noch zijn vrouw hadden nog een oog gesloten — toen luid en angstig het geroep van „brand, brand!” over het erf weerklonk.

Onmiddelijk rees Jansen overeind, schoot eenige kleedingstukken aan en liep naar buiten.

Reeds in den gang merkte hij walm en rook.

Nu was hij buiten.

In de nabijheid stonden een paar Kaffers, hieven de handen weeklagend omhoog en riepen: „O baas, nu brandt Waterfontein af.”

Het rieten dak stond in brand, en hulde het huis als in een reuzenmantel van vuur.

Uit het achterhuis sloegen de vlammen reeds hoog uit.

„Haalt de ossenwagens uit de schuren, en rijdt ze op het open veld! beval Jansen aan de Kaffers, terwijl hij hen voorbijsnelde, terug naar het voorhuis.

Zijn vrouw kwam hem reeds tegen, met eenig huisraad in haar handen.

„Zijn onze kinderen in veiligheid?” vroeg Jansen.

Tante Martje knikte bevestigend.

„En het meesterke?”

„Ja,” zeide zij.

Toen ijelde Jansen in groote sprongen naar de stal, waar het angstig gehinnik der paarden hem tegenklonk.

De staldeur was van binnen gesloten. Met één voettred had hij ze ingetrapt. Hij sprong naar binnen, op den voet gevolgd door Eliëzer, zijn meest vertrouwden Kaffer.

De paarden gingen vreeselijk te keer; zij sloegen met de pooten, rukten wild aan hun helsters, en de rook en de neervallende vuurvonken maakten hen razend van angst.

Met levensgevaar drongen baas Jansen en zijn knecht tusschen de paarden in, sneden de helsters met hun zakmessen door en joegen de woest geworden dieren naar buiten.

Met buitengewone snelheid greep het vuur intusschen om zich heen. Het had in geen weken geregend, en het gebouw was kurkdroog. Een regen van vonken daalde neder en maakte den naasten omtrek onveilig. De vlammen sprongen over op twee kleinere schuren en bedreigden het wagenhuis, terwijl de met stroo gedekte, achter op het erf staande Kafferhutten bij een gering draaien van den wind een prooi moesten worden van het vernielende element.

Er heerschte op het erf, verlicht door den rossigen gloed der stijgende vlammen, een onbeschrijfelijk tooneel.

De uit de kralen ¹⁾ losgelaten beesten joegen, loeiend en bulkend, schuimbekkend van angst, voorbij, in hun loop gestuit door wild geworden paarden, die met wijd opgesperde neusgaten en rillende flanken telkens tegen het vuur indrongen. Daartusschen klonk het geblaas van schapen, het gegil van kleine Kafferkinderen, het luid geschreeuw der Kaffers en de knal der lange ossenzweep.

Baas Jansen had intusschen geen oogenblik zijn koelbloedigheid verloren, en boven het geschreeuw der Kaffers en het knetteren der vlammen klonk zijn geweldige stem.

Daar naderden een achttal Transvaalsche boerenzonen. Zij waren op den terugweg van een schietwedstrijd, en hadden in de verte den brand bemerkt.

Ofschoon hun weg niet langs Waterfontein liep, hadden zij toch onmiddelijk den teugel gewend, en waren dwars over het open veld in den snelsten draf op het vuur aangerezen. Aan de windvrije zijde van de brand hadden zij op behoorlijken afstand hun paarden vastgebonden, en kwamen nu, om baas Jansen in zijn nood bij te staan.

Dat was gewenschte hulp, en helder straalde het oog van baas Jansen, toen hij die wakkere jongens in het gezicht staarde.

---

¹⁾ Veestallen, van boven open.

„Ziet de schuur te houden!” zeide hij, op het wagenhuis wijzend.

Reeds had ze vuur gevat.

Twee man klauterden het dak op, en de anderen droegen het water aan uit den nabij gelegen vijver.

Een zee van vonken daalde neder op de moedige Boeren, maar zij gaven het niet op, doofden het vuurvattende riet met water, of sloegen de beginnende vlam uit met lange stokken, en kropen, toen hun kleeren begonnen te smeulen, als waterratten in den vijver.

„Zoo gaat het goed — uitstekend!” riep baas Jansen moed scheppend, doch plotseling pakte hem de angst.

„Waar is mijn vrouw?” vroegde hij aan een in de nabijheid staanden Kaffer.

„Ik wilde u juist zeggen,” antwoordde deze, „dat zij zoo pas het voorhuis is ingegaan en nog niet is teruggekomen.”

Op dit oogenblik kwam Kasper, een der jonge Boeren, aanloopen.

„Oom,” zeide hij, terwijl hij zich het zweet van het gezicht veegde, „het wagenhuis kunnen we houden, en er zijn nu manschappen genoeg — hebt ge nog iets voor mij te doen?”

Doch baas Jansen hoorde het niet.

Juist rende Eliëzer voorbij.

„Eliëzer, hebt gij mijn vrouw niet gezien?” vroegde hij in klimmende ongerustheid.

„Is ze nog niet terug uit het voorhuis?” vroegde de knecht.

„Ik kan ze niet vinden,” zeide Jansen.

Ook zijn kinderen wisten niet, waar zij was.

„Dan zal ik ze halen,” zei Jansen vastberaden; „zij moet in het voorhuis zijn.”

Reeds lekten de vlammen aan de deurposten.

Op dit oogenblik trad Kasper den Boer in den weg.

„Laat mij uw vrouw zoeken,” smeekte de dappere jongen, doch Jansen schudde het hoofd.

„Ik ken uw huis evengoed als gij,” zeide Kasper.

Baas Jansen keek hem aan en zeide met bewogen stem :

„Nee, mijn jongen, dat moogt ge niet doen. Ik zal het doen.”

Tegelijkertijd ijelde hij reeds den gang in, die vol rook was. Doch die rook hinderde hem nog niet zooveel, daar deze de eigenschap heeft, omhoog te stijgen, en de Boer kruipende zijn weg zocht.

Op den tast vond hij de trap naar het slaapkamertje, waaronder de kelder was.

„Martje,” riep hij, „Martje!” doch hij kreeg geen antwoord.

Hij zocht het kamertje al tastende af, want zien was onmogelijk.

Daar greep hij een bundel kleeren, en daarnaast — de kleeren in den arm — lag zijn bewustelooze vrouw.

Baas Jansen had wel een juichkreet kunnen slaken, want hij voelde het kloppen van haar hart.

Snel nam hij haar op, om van deze gevaarlijke plek te komen. Reeds vielen stukken vuur op hen neer; slechts met moeite kon hij de vuurvattende kleeren dooven.

Nu was hij weer in de gang.

Nog eenige stappen en — hij was gered.

Daar hoorde hij boven het geruisch der vlammen uit een vreeselijken angstkreet, en de waggelende voormuur stortte voor zijn verbijsterden blik tegen den grond.

Waar anders de deur was, gloeide en vlamde nu een zee van vuur. Hij moest terug, om de gangdeur van het woonvertrek te vinden, daar het raam van het woonvertrek gelegenheid bood om naar buiten te komen.

Hij bereikte de gangdeur en opende ze, Doch hij had zich in de deur vergist, en staarde in het achterhuis, van waar de vlammen hem in het gezicht sloegen.

Hij sloeg de deur dicht en verbrandde zich de handen aan het reeds smeulende hout.

Doch ook in dit vreeselijke oogenblik behield hij zijn tegenwoordigheid van geest. Kruipend tastte hij met de vrije hand langs den muur — rechts — de rook dreigde hem thans te verstikken — maar hij bereikte de gewenschte deur.

Zij was op de klink en gauw geopend.

En dáár was het reddende raam!

Maar zijn gedachten begonnen zich thans te verwarren; hij begon te duizelen.

„Almachtige God, help mij!” kwam het steunend uit zijn breede borst.

De dichte rook dreigde hem het bewustzijn te ontnemen; hij voelde zijn krachten verlammen, doch twee sterke handen grepen thans van buiten in de houten spijlen van het raam, en rukten hen uit hun sponningen.

In het volgende oogenblik hadden die handen baas Jansen en zijn kostbaren schat gegrepen, en Jansen en zijn vrouw waren gered.

De ijzersterke natuur van den Boer was door de buitenlucht weer onmiddellijk op haar verhaal, en hij staarde zijn redder in het gelaat.

„Kasper,” zeide hij bewogen, „God zal het je loonen, ja, dat zal hij!” en hij reikte hem de hand.

Nu bracht de Boer zijn vrouw in veiligheid, die spoedig haar bewustzijn terug had. Hij wierp een blik op de kleeren, die hij bij haar had gevonden — het waren de kleeren van haar zoon Frits, waarvoor zij haar leven had gewaagd.

Jansen riep zijn vrouwden knecht.

„Eliëzer,” zeide hij bedaard, „ik denk, dat binnen vijf minuten het buskruit in het achterhuis vuur zal vatten. Het is wel gedekt met zware ossenhuiden, doch die huiden zullen niet langer weerstand kunnen bieden.”

„Ik heb er daar straks nog vier ossenhuiden over heen gesjord,” antwoordde de Kaffer.

„Laat me je handen eens zien,” zeide baas Jansen.

Eliëzer liet ze zien — ze waren bedekt met brandwonden. Zelfs zijn haar was verschroeid.

Toen strekte baas Jansen zijn eigen verschroeide handen omhoog en riep: „Zoo waarachtig als ik leef, Eliëzer, ik zal dezen nacht en jouw trouw niet vergeten!”

Nu gaf hij bevel, dat alle man zich van het erf terug zou trekken.

„Als het dak instort,” zeide Jansen, „dan gaat het buskruit ook!

Men verzamelde zich achter in den boomgaard; moeder Jansen rustte op een snel in gereedheid gebracht bed in een ossenwagen, door haar dochters opgepast.

Zwijgend gingen eenige minuten voorbij.

Daar stortte het dak van Waterfontein in....

Er volgden twintig seconden van ademlooze spanning, en daar — daar kwam een slag, alsof de aarde zou barsten en de hemel zou scheuren — tien duizend vlammeende vuurgarven schoten omhoog — de gansche omtrek baadde zich in een zee van licht — Waterfontein was herschapeu in een vuurfontein — en luid donderend antwoordde de echo der bergen!

HOOFDSTUK XI.

Reeds is de morgenster verbleekt en de zon gaat op boven de verwoesting.

Een twintigtal mannelijke Kaffers — arbeiders en knechten op Waterfontein — staan bij de gehavende doch door het vuur gespaarde wagenshuur.

Baas Jansen heeft hen bij die schuur bescheiden, en hij zal gericht houden over zijn volk.

Langzaam nadert hij de groep.

Zijn gelaat is een tint bleeker dan gewoonlijk; zijn rosachtige baard is gezengd, en het grijzende hoofdhaar geschroeid.

Beide handen zijn met doeken omwonden.

„Jullie hebt den brand gezien, die Waterfontein heeft verwoest,” zegt hij; „wie kan mij de oorzaak aanwijzen van den brand?”

Niemand zegt een woord.

„De brand is niet van binnen in het huis aangekomen,” gaat hij nadrukkelijk voort, terwijl zijn blikken vorschend gaan over den groep daar voor hem.

„De brand is van buiten ontstaan,” zegt hij met groote zekerheid; „bij het achterhuis. Er is een — misdaad in het spel!”

Hij wacht even.

Twee, drie Kaffers staan met elkander te fluisteren.

„Zeg jij het,” zegt de ander.

„Doe jij het,” zegt de ander.

Doch terwijl Eliëzer zich omkeert, en hen aankijkt met zijn zwarte oogen, verstommen de fluisteraars.

Aan Jansen's scherp gehoor is dat gefluister echter niet ontgaan.

„Hector en Schaap, komt eens hier,” beveelt hij op strengen toon.

Zij naderen hem, doch voor zijn flinkerenden blik slaan zij de oogen neer.

„Wie heeft den brand veroorzaakt?” vraagt hij, en Hector antwoordt: „De jonge baas heeft het gedaan.”

„Frits?” vraagt de Boer, en Hector en Schaap antwoorden beiden: „Ja.”

Jansen houdt zich vast aan den stam van den kastanjeboom naast zich, die zijn verbrande en verkoolde takken spookachtig omhoog steekt.

Hij is van binnen als die boom — verbrand, verkoold, vernietigd . . . en met ontzetting denkt hij aan het woord van Frits van gisteravond: „Dat geeft een ongeluk.”

Maar het *kan* niet waar zijn.

„Kaffers, ge liegt het,” roept hij met ruwe stem, „ge zijt leugenaars!”

Inderdaad staan Hector en Schaap voor leugenaars bekend, doch Hector zegt: „Ouwe baas vraag het aan Eliëzer!”

Jansen wenkt den genoemde.

Met loome schreden nadert Eliëzer zijn heer, en op zijn donker gelaat ligt een groote droefheid.

„Eliëzer,” zegt Jansen, „vertel mij, wat gij er van weet!”

„Baas,” zegt de Kaffer, „als een voerman een jong, schichtig paard heeft, behoort hij dan niet naar zijn paard te kijken?”

„Ga voort,” zegt Jansen.

„En als hij niet naar dat jonge, edele paard kijkt, maar hij kijkt een anderen weg uit, en het jonge paard slaat aan 't hollen, en de wagen stoot tegen de klippen stuk — wiens schuld is dat dan baas?”

„Ben *ik* die voerman?” vraagt Jansen.

Vol droefheid knikt de Kaffer.

„Dan behoef ik niet te vragen, wie het *paard* is,” steunt de Boer, en hij bedekt zijn gelaat.

Maar de Kaffers mogen zijn ontroering niet zien, en koel en strak richt hij zich op.

Met een gebiedend handgebaar heet hij de Kaffers heen te gaan, en slechts Eliëzer, Hector en Schaap laat hij blijven.

„Hoe laat was het, Eliëzer, dat Frits kwam?”

„Ik weet het niet precies, baas; reeds lang hadden de sterren getinteld aan het firmament. Het was misschien een uur of anderhalf nadat gij de rondte hadt gedaan over het erf. Ik bespeelde op den drempel van mijn hut mijn snareninstrument — gij kent het, baas.”

Jansen knikt.

„En Hector en Schaap zaten gehurkt in de nabijheid te luisteren. Ik had juist geëindigd en wilde naar binnen gaan, toen Hector fluisterde: „Ouwe Kaffer, daar heb je den jongen baas.” Ik verwonderde me, want ik wist —”

Eliëzer aarzelt om voort te gaan.

„Spreek door,” gebiedt Reinard Jansen.

„Ik wist, wat er gebeurd was tusschen den ouden baas en den jongen baas.”

„Van welken kant kwam Frits?” werpt Jansen er tusschen in.

„Ik weet het niet,” zegt Eliëzer.

„Van den linker kant,” meent Hector.

„Van den rechter kant,” meent Schaap.

„Laat dat maar,” zegt Jansen, „het geeft ook niet. Ga voort, Eliëzer!”

„De jonge baas schrapte eenige vuurhoutjes ¹⁾ aan, — ik zag duidelijk, dat de houtjes vuur vatten — greep snel een bos tarwestroo in de nabijheid, stak de garf in brand en slingerde de brandende schoof op het lage dak.”

„Bleef Frits toen staan?” vorschte de Boer.

„Hij liep zoo gauw mogelijk weg,” zegt Hector.

„Gingt gij hem niet na?” vraagt Reinard Jansen.

„Eliëzer beval ons om eerst den brand te blusschen,” zegt Schaap.

„Het was ook het verstandigste,” zucht de Boer.

„Maar het vuur liep zoo snel over het dak als de reebok over de vlakke,” zegt Eliëzer. „en er was geen denken aan blusschen.”

„Waarom hebt gij den jongen baas herkend?” vraagt Jansen opnieuw.

„Aan zijn slappen, lichtbruinen hoed met de haneveer er op, en aan zijn witten jas.”

„Kunt ge dat onderscheiden op dien afstand?” vraagt Jansen.

„Baas,” zegt Eliëzer, „het is een heldere nacht geweest, en de maan was nog niet onder. Het was bijna zoo licht als over dag.”

Baas Jansen vraagt nu niets meer, en hij gelast de Kaffers bedaard, om aan hun werk te gaan.

De Kaffers gaan heen; slechts Eliëzer blijft staan.

Eliëzer mag meer doen dan de andere Kaffers. Hij is vijf jaar ouder dan Reinard Jansen, en heeft reeds bij Jansen's vader gediend: bij den ouden strakken Lodewijk Jansen.

Hoe menigmaal heeft hij Reinard Jansen, toen deze nog een kleine jongen was, op zijn sterke schouders genomen, en met hem zoo snel over het veld gerend, dat de jongen het uitgierde van pret.

---

¹⁾ Lucifers.

Maar ach, dat is lang geleden . . .

Hij staart zijn meester aan met zijn trouwe, zwarte oogen.

„Vloek uw zoon niet!” zegt hij, en hij heft zijn handen smeekend omhoog.

„Ik zal hem niet vloeken,” zegt baas Jansen op een eigen toon, „maar hij is een verrader geworden van zijn vaderland, en het huis van zijn ouders steekt hij in brand, terwijl zij zich te slapen hebben gelegd — ik ken hem niet meer; hij is voor mij voortaan een bastaard.”

Hij schijnt kalm en bedaard, terwijl hij dit zegt.

Het is een vreeselijke kalmte.

Hij rilt, alsof hij de koorts heeft, en hij voelt de koude tot in het merg van zijn gebeente.

HOOFDSTUK XII.

Frits Jansen en Jack Williams waren al maanden in Rhodesia, dat ten noorden der Zuid-Afrikaansche Republiek zich uitstrekt, ingedeeld bij de vrijwillige ruitery, die feitelijk den wil van Cecil Rhodes had uit te voeren.

Het was een gemakkelijk, doch ook een tamelijk vervelend leven, dat beide jonge mannen hier leidden, en de eentoonigheid werd slechts afgebroken door plotselinge, kleine kafferopstanden, die uitsloegen als het vuur uit een smeulenden puinhoop.

Maar de arme Kaffers, die de dwaasheid hadden, om te rebelleeren tegen Rhodes' ijzeren vuist, hadden het zwaar te verantwoorden. Met hun eenvoudige speeren konden zij niet op tegen de goed gedresseerde, vlugge ruiters, die tevens scherpschutters waren, en met zijn snelvurende Maximkanonnen was Rhodes in staat, om binnen vijftien minuten een heelen kafferstam uit te roeien.

Het gevecht was dan ook in den regel maar een menschenjacht, en de zwarte, naakte ruggen der vluchtelingen boden een uitnemende schijf voor den scherpschutter.

Het was dan ook geen bluf, dat Jack Williams beweerde, dat zijn kogel reeds vijftientig zwarten had neergelegd, doch Frits Jansen was niet begeerig naar dien roem. Hij vond het wreed en onmenschelijk, om op die schepsels, die als afgejaagde herten over de vlakten renden, jacht te maken, en het vloekte met zijn rechtsbewustzijn, om menschen te doodden, als het niet was in wettige zelfverdediging.

Overigens was Frits een der kranigste cavaleristen, die luitenant Harreson, de zoon van een hooggeplaatst ambtenaar uit Schotland, onder zijn bevelen had, en door zijn open en rondborstig karakter stond hij zoowel bij zijn kameraden als bij den luitenant goed aangeschreven.

Het moest Jack wel hinderen, dat Frits Jansen zóó in de gunst stond, en inwendig kookte hij van jaloezie, toen Frits de strepen kreeg en tot onderofficier werd benoemd. En al was het een balsem op de wond, dat hij weinige weken later eveneens de strepen kreeg, het ergerde den eerezuchtige toch, dat Frits hem was voorgegaan.

In spijt van zijn bevordering viel het Frits echter niet mee in Rhodesia. De glorie, die het hoofd van Cecil Rhodes had omschitterd, verbleekte, en de hand van dezen geweldige had niet den zegen gebracht, waarvan Frits had gedroomd. Hij bevond, dat het voor wreed uitgekreten bestuur der Transvaalsche Boeren zacht was als een vaderhand tegenover het harde juk, dat Rhodes de zwarten op de schouders drukte, en hij begon te vreezen, dat de verbroedering der twee blanke rassen, indien Cecil Rhodes ze moest bewerken, zou uitloopen op een groote Engelsche leugen.

Toch gaf hij de hoop op die verbroedering, dien schoonen en heerlijken droom, nog niet op, en al was Cecil Rhodes voor zijn oog van zijn glanzend voetstuk gevallen, het woord door hem tot Frits Jansen in de „Grootte Schuur” bij Kaapstad gesproken, behield toch zijn waarde.

Gelukkig was Frits Jansen niet.

De teleurstelling, die Rhodesia bracht, was nog het ergste niet. Er knaagde nog iets anders aan zijn hart — een worm, die hem pijn deed.

Met vlamme letteren stond het afscheid van Waterfontein hem voor den geest, en al luider kwam het verlangen en een schreiende zielekreet om verzoening met zijn vader bij hem op.

Hij kon het ten slotte niet meer uithouden, en op een

der militaire tochten in het binnenland begon hij, terwijl zijn kameraden reeds sliepen, bij het sobere licht van een waskaars aan zijn ouders een brief te schrijven. En hoe langer hij schreef, hoe warmer het werd in zijn hart. Hij stortte dat hart uit in zijn brief, en hij kon niet eindigen met schrijven, alvorens de laatste, de achtste bladzijde, vol was.

Middernacht was lang voorbij, toen de brief gereed was, en Frits haastte zich naar de volgende tent, de tent van Jack Williams.

Hij wekte den slaper.

„Gij gaat morgen naar Buluwayo?” vroegde Frits.

„Waarom?” vroegde Jack, wiens voorzichtige en achterdochtige natuur hem de onhebbelijke gewoonte had aangeleerd, bij elke vraag, zelfs bij de nietigste zaken, bij beuzelingen, naar de reden der vraag te vorschen, alvorens hij bescheid gaf.

„Ik heb hier een brief aan mijn ouders,” zeide Frits, „en ik wilde je verzoeken, dien brief te Buluwayo voor mij op de post te doen.”

„Begint het zoontje naar Moeders pappot te verlangen?” zeide Jack geuwend.

Frits voelde zich door deze uitdrukking, bovenal door den toon, waarop zij werd geuit, in zijn teederste gevoelens beledigd, doch hij beheerschte zich en zeide schijnbaar bedaard: „Ik wil mij met mijn vader verzoenen, Jack!”

„Geef den brief maar,” zeide Jack iets vriendelijker, „ik ga heel vroeg naar Buluwayo.”

Ging alles voorspoedig en viel de brief naar zijn vurigen wensch in goede aarde, dan hoopte Frits binnen een achtstal dagen een brief terug te hebben, en het trof wel bijzonder mooi, dat hij met eenige andere kameraden tegen dien tijd naar Buluwayo werd verplaatst. Hij zag er een beschikking des Hemels in, en met een kloppend hart ging hij naar het postkantoor.

Er was geen brief.

Nu, het kon nog moeilijk, en hij troostte zich, steeds hopen op de volgende post.

Doch er kwam geen brief.

Hij sprak er over met Jack.

„Gij zijt veel te heet gebakerd,” zeide Jack schouderophalend; „zijt gij dan vergeten, dat Waterfontein bijna een

halve dagreis van het naaste postkantoor afigt, en dat er soms weken overheen gaan, voordat uw vader naar brieven laat informeeren op het postkantoor?"

Frits was weer eenigzins gerustgesteld.

"Gij dent toch om alles," zeide hij hartelijk,

Een week later was er werkelijk een brief.

Het hart van Frits bonsde van inspanning, doch toen hij de hand zag van het adres, was hij diep teleurgesteld.

Het was een schrijven van een zijner kennissen uit de Kaapkolonie, die om eenige inlichtingen vroeg omtrent de vooruitzichten als vrijwilliger in Rhodesia.

"Ik hoor," schreef hij in den brief, "dat jullie zoo'n lui en lekker leven hebt in Rhodesia, en zoo iets lijkt mij."

Frits nam het papier en scheurde het in duizend stukken. Zijn hart versmachtte hier in Rhodesia en dat heette "een lui en lekker leven."

Elken keer dat de post aankwam, hield hij intusschen vol om naar een brief te vragen.

Hij hield het tien weken vol.

Toen gaf hij het op.

"Jack," zeide hij diep bedroefd, "mijn moete is te vergeefs geweest."

"Ik heb het wel gedacht," lachte Jack; "je ouwe heeft een harden kop. Hij zou liever den nek breken dan jou terugzien — kom ga mee!"

"Waarheen?" vraagde Frits.

"Naar de kroeg van Tom — jenever is goed, om het verdriet te verzetten."

"Gij zegt daar zoo wat," meende Frits in plotselinge, onnatuurlijke luidruchtigheid, en hij volgde Jack Williams naar de kroeg, waaruit de afschuwelijke geur van jenever en tabakswalm hem reeds tegen kwam.

"Mij een borrel whiskey!"¹⁾ riep Jack tot den kroeghouder, een grooten Kaffer, die achter de toonbank allerlei grimassen stond te maken.

"Ik geloof, dat het luie schepsel leelijk aangeschoten is," meende Jack, den borrel aannemend, en voor zich op een ruw tafeltje nederzettend.

"U ook een borrel, sergeant?" vraagde de kroeghouder.

"Een borrel? Neen, een bierglas vol en gauw wat!" beval Frits, "een groot bierglas — tot den rand gevuld!"

¹⁾ Sterke jenever.

Jack keek zijn kameraad, die altijd zeer matig was, toch verwonderd aan.

„Je hoeft me niet zoo aan te kijken,” zeide Frits met een wilden lach; „wat helpt een borrel? Ik moet een bierglas vol hebben! We willen vroolijk zijn, Jack, en drinken en ons verdriet verdrinken!”

Zoo had Arthur Bremer ook gesproken, die uit Kaapstad was gekomen, en als vrijwilliger had dienst genomen.

Wat er eigenlijk aan hem haperde, wist niemand, maar dat hij dronk, om zijn verdriet te verzetten, dat was zeker.

En John Harvee, van wien men fluisterde, dat hij een moord op zijn geweten had, en die eveneens als vrijwilliger in dienst was gegaan, had ook zoo gesproken. En als die Harvee dan in lange teugen den whiskey dronk, begon dat strak en menschen schuw gelaat, waarop het Kainsteeken zichtbaar was, te ontdooien, en hij had dol plezier tot hij stomdronken was, en als een meelzak tegen den grond sloeg.

„Een glas whiskey, een groot glas, en gauw wat!” riep Frits, terwijl hij met de vuist op de tafel sloeg.

Tom, de dronken Kaffer, zocht een groot glas, doch kon het niet vinden. Maar ginds in die oude kast, die tegen den muur hing, had hij nog een paar blikken bekers liggen.

Hij zocht naar een sleutel, want de kast was op slot.

„Zul je voortmaken, Kaffer?” bulderde Frits.

„Geduld, baassie, geduld!” zeide de kroeghouder met dubbel slaande tong, „en pas maar op, dat je niet van je stoel valt, baassie! want jij zit te draaien met je stoel, en de tafel draait, en de kroeg draait en de heele ratteplan begint te draaien!”

Jack Williams schaterde het uit, en Frits lachte mede. De jenever, dien hij nog niet had geproefd, scheen al te werken.

De Kaffer had echter den sleutel eindelijk gevonden en zeide: „Nu zal ik je helpen, baassie, maar nu moet je nog even geduld hebben, want de ouwe kast draait ook. Kijk, nu zal ik den sleutel zoo lang voor het slot houden, totdat het sleutelgat vlak voor den sleutel gedraaid is, en dan steekt Tom er den sleutel dekselsgauw in.”

Hij had den sleutel eindelijk in het slot, grinnekte van plezier, en haalde uit de ontsloten kast een blikken beker, dien hij met whiskey vulde en voor Frits Jansen neerzette.

„Nu, op je gezondheid,” riep hij, de dikke, vuile lippen aan zijn eigen glaasje zettend, „op je gezondheid, baassie!” Frits nam den beker en deed een teug.

Hij moest al weer aan dien ongelukkigen Arthur Bremer denken, die ook jenever dronk, om het verdriet te verzetten. Maar het gelukte Arthur Bremer niet, want al dronk hij veel, hij kon toch de pijn van binnen niet meester worden, en op zekeren keer, midden in het gevecht, sprong hij vooruit met de armen omhoog tegen den vijand in, en drie kafferspeeren maakten een einde aan het kloppen van dat onrustig kloppend hart.

Maar John Harvee had er toch beter slag van, om zijn hart tot rust te brengen. Hij zorgde er voor, dat hij niet nuchter werd, en hij stierf in delirium tremens.

Frits had hem zien sterven — nu twee maanden geleden.

Hij had daar gelegen in zijn krib met gebalde vuisten, woest rollende oogen en schuimbekkenden mond — neen, 't was geen sterven! Hij was *dood gegaan* als een wild beest!

En Frits nam den beker op, en slingerde hem met zijn afschuwelijk mengsel ver van zich, in den hoek van het vertrek.

„Wat doe je nu?” vroegde Jack verbaasd.

„Kan ik het vuur, dat hier binnen brandt, blusschen met vuur?” was de wedervraag van Frits Jansen.

Hij wierp den dronken Kaffer een geldstuk toe, en zeide tot zijn kameraad, die zijn gedrag onbegrijpelijk vond: „Blijf!” En de eenzaamheid opzoekend, zette hij zich midden in het open veld neder op een harde klip, en snikte, dat het een steen zou roeren.

Op den brief aan zijn ouders heeft Frits Jansen nooit een antwoord ontvangen.

Het kon ook niet.

Toen Jack met den brief van Frits te Buluwayo was aangekomen, had hij den brief niet in de bus gestopt, maar — in de kachel. In dezelfde kachel, waarin hij eenige weken vroeger een brief van tante Martje, aan Frits geadresseerd, doch door Jack aan het postkantoor afgehaald, had laten verdwijnen.

En toen hij den tweeden brief aan het vuur had prijsgegeven, had hij bij zich zelve gezegd: „De vromen zouden het wel een bijzondere bestiering noemen, dat beide brieven

in mijne handen terecht moest komen," en hij had geschaterlacht.

HOOFDSTUK XIII.

Cesar aan den teugel, kwam Frits de officierstent voorbij. Er stonden een groep militairen: officieren, onderofficieren en gewone vrijwilligers. Natuurlijk ontbraken de Kafferbedienden niet.

Luitenant Harreson hield een jongen, bruinen hengst bij den kop. De kranigste ruiters hadden hun rijkunst op den hengst geprobeerd, maar hadden hem niet klaar kunnen krijgen. Luitenant Harreson evenmin als de anderen.

Frits ging zwijgend voorbij. Trouwens de opgewektheid van den vroolijken boerenzoon van Waterfontein was al lang verdwenen.

„Probeer *jij* dat beest eens," riep Jack Williams.

Jack was ook tot een zandruiter gemaakt, en gunde aan Frits van harte dezelfde nederlaag.

Doch Frits schudde het hoofd en ging door.

Wat raakte hem dat paard?

„Hij durft niet!" sarde Jack, luid genoeg, dat al de omstanders het konden hooren.

„Niet durven?" vraagde Frits.

Die spot prikkelde hem toch.

Hij wenkte een Kaffer.

„Breng Cesar naar den stal," kommandeerde hij.

Nu wendde hij zich tot luitenant Harreson.

„Mag ik het paard eens probeeren, luitenant?"

„Ga je gang," zeide de luitenant, „maar pas op — het beest heeft leelijke nukken."

Frits zat reeds in het zaal, doch nauwelijks had de hengst den druk op zijn rug gevoeld, of hij wierp zich van achter wild omhoog, boog den nek, en de jonge Boer buitelde over den kop van het paard tegen den grond.

„Daar gaan de Transvaalsche Boeren!" spotte Jack Williams, en er klonk een luid en algemeen gelach.

Frits had zich weinig bezeerd, behalve dat hij met het voorhoofd op een scherp, harden steen was gevallen.

Hij had een kleine, diepe wond opgelopen; hij voelde die wond echter niet eens, maar *wel* voelde hij het spottend woord van zijn kameraad, en een hem geheel vreemd, maar machtig en onweerstaanbaar gevoel greep hem aan en joeg het bloed dóór zijn aderen.

Toch, al was hij het zich nooit bewust geweest, dit gevoel had altijd gesluimerd in zijn borst. En de spot van Jack Williams had slechts teweeggebracht, wat de stormwind teweegbrengt, als het vuur, smeulende onder de asch, aanblaast tot lichtelaaie.

Hij keek Jack even aan met een flikkering in de oogen.

„Ik laat de Transvaalsche Boeren niet beleedigen; ook door jóu niet,” zeide hij met harde stem.

Vervolgens wendde hij zich tot luitenant Harreson.

„Luitenant, ik zal het nog eens probeeren!”

„Laat het maar,” zeide de officier op welwillenden toon; „het beest *is* niet te regeeren. Trouwens, Jansen, ge bloedt; ga naar de ambulance en laat je verbinden!”

„’t Is slechts een schram van de huid,” meende Frits, wien het bloed over de wang sijpelde.

„Nu,” zeide de officier, „à la bonne heure — zooals ge wilt!”

„Ik behoef hem toch niet te ontzien, luitenant?”

„Ga je gang maar — ’t is een duivel!”

Frits zeide tot één der in de nabijheid staande Kaffers: „Ontdoe hem van zaäl en stijgsbeugels!”

’t Ging niet gemakkelijk, maar ten slotte gelukte het toch.

De hengst stond nu met snuivende, wijdgeopende neusgaten, de kleine ooren plat tegen den nek.

De zware, stalen gebitstang knarste tusschen zijn sterke tanden.

Frits klopte hem vriendelijk op den hals, en keek hem in de schuwe met bloed doorloopen wild fonkelende oogen.

„Koest bruine,” zeide hij met rustige maar vaste stem: „sta!”

Doch de hengst wierp den kop weerbarstig omhoog, steigerde en scheen den jongen Boer, die hem vasthield aan den teugel, van zich af te willen schudden.

Doch Frits begon thans warm te worden, en met een harden ruk trok hij het paard omlaag.

„Zooals ge wilt,” zeide hij tusschen de tanden door — „jij of ik!”

De kleine blauwe ader aan zijn rechterslaap zette op; hij geleek in dit oogenblik weer sprekend op zijn vader, die wel breken maar niet buigen kon.

„Ik zou 't maar opgeven,” meende luitenant Harreson.

„Opgeven?” riep Frits Jansen, „opgeven?”

Met éénen sprong zat hij op den rug van het woeste beest.

„Uw karwats, als ik vragen mag!” zeide hij.

De luitenant wilde ze hem aanreiken, doch er was geen kans, want het dier scheen thans wel dol geworden. Drie keeren wierp het den kop omlaag, de achterpootsn hoog in de lucht. Doch het miste zijn doel. De vermete le ruiter scheen vastgeklonken op zijn rug. Toen steigerde het op zijn achterpooten recht omhoog — het was een ijzingwekkend gezicht — de Kaffers stoven als kaf op zij.

„Daar komt een ongeluk van,” riep Harreson; „de hengst slaat achterover!”

Inderdaad verloor het paard zijn evenwicht, en ros en ruiter sloegen tegen den grond.

Frits was ongedeerd; snel was hij overeind, maar de hengst sloeg met vreeselijke kracht zijn sterke achterpooten uit. Hij was blijkbaar van plan, om zijn tegenstander dood te slaan, en het scheelde weinig, of hij had hem geraakt.

Luitenant Harreson reikte aan Frits Jansen zijn karwats, eene uit zwaar buffelleer gevlochten, harde roede, en Frits sprong weer op den rug van het ontembare dier.

Een ritmeester naderde de toeschouwers.

„Wie is die jonge man?” vroegde hij belangstellend.

„De zoon van een Transvaalschen Boer,” antwoordde Harreson.

„Er zit staal in dien kerel,” zeide de ritmeester.

„Ik begrijp niet, dat hij 't niet opgeeft,” zeide een tweede luitenantje, een klein, pieperig ventje met een magere snor.

„De Transvaalsche dikkoppen zijn stijfkoppen,” meende een militaire arts.

„Binnen drie minuten heeft hij den nek gebroken,” beweerde een eerste luitenant, een groote kerel met een rooden baard, die zich bij de groep voegde.

Dat zit nog,” zeide Harreson droogjes.

„Wedden?” vroegde de roodgebaarde; vijftig pond tegen dertig, dat de Boer het binnen drie minuten *moet* opgeven!”

Luitenant Harreson antwoordde niet; het spannend tooneel daar voor hem trok te zeer zijn aandacht.

Nogmaals trachtte de hengst zijn ruiter af te werpen,

doch bij de eerste poging kwam de buffelleeren karwats met onbarmhartige kracht langs zijn zijden neer.

Het paard staakte zijn pogingen.

„Voorwaarts!” kommandeerde de ruiter.

De hengst bleef op de plek staan.

„Voorwaarts!” riep de ruiter nog eens, en terwijl zijn karwats door de lucht gierde, drukte hij de sporen diep in de zijden van het dier, dat het bloed te voorschijn kwam.

Daar deed de hengst een sprong — en nog een sprong — en daar suisde hij, met zijn onverbiddelijken ruiter op den rug, als een pijl uit den boog de vlakke op.

Gillend stoven de Kaffers op zij.

De hoed waaide den vermetelen ruiter van het hoofd — wát gaf die hoed?

Vol verbazing staarden de toeschouwers ros en ruiter na, totdat zij niets meer zagen dan een kleine stip.

Frits Jansen had het woeste dier thans volkomen in bedwang; het had zijn meester gevonden.

Hij trok aan den teugel, en liet het paard omkeeren, en toen hij weer bij de officierstent was gekomen, liet hij den hengst een grooten kring beschrijven: eerst langzaam, stapvoets; vervolgens in een matigen draf, en ten slotte in galop. Doch midden in den snelsten galop pareerde hij het paard vlak voor de groep officieren, en het gehoorzaamde met de stiptheid van een gedresseerd paard.

Maar het schuim spatte van zijn flanken, en het trilde over al zijn leden.

En terwijl officieren en omstanders vol bewondering losbarstten in een luid hoera, sprong de kranige ruiter van het paard.

Het golvende haar zat vastgekleefd aan zijn voorhoofd door het bloed, dat drupte uit de wond, en zijn wangen waren bleek. Maar zijn blauwe oogen schitterden, en met de hand salueerend, zeide hij met zijn heldere stem: „Mijne Heeren, ik dank u voor uwe vriendelijkheid, en.” voegde hij er bij, den vinger uitstrekkend naar Jack Williams, op dreigenden toon: ik laat de Transvaalsche Boeren niet beledigen door laffe spotters!”

Toen ging hij tusschen de omstanders door, die eerbiedig ruimte maakten, en hij verliet het terrein als een koning.

HOOFDSTUK XIV.

Van de school van het meesterke, de afgetimmerde ruimte in Jansen's achterhuis, was natuurlijk niets overgeschoten dan asch en gruis.

Ook de boeken en kaarten waren bijna allen verbrand.

Het meesterke was dus een kapitein geworden zonder schip, en de gedwongen werkeloosheid deed bij den anders zoo versaagden jongeling een stoute en moedige onderneming rijpen.

Moeder Jansen was bezig aan haar huiselijk werk, en zat in de schaduw van de gespannen tent, die tot tijdelijke woning dienst deed, toen het meesterke haar naderde met het verrassende plan: „Tante Martje, ik ga naar Rhodesia.”

„Naar Rhodesia?” vroegde moeder Jansen verwonderd.

„Ja,” zeide hij, „ik heb in het dorp het adres ontvangen van een Afrikaanschen Boer, die zich in Rhodesia heeft gevestigd en voor zijn kinderen een onderwijzer zoekt. Ik zal me daarvoor aanmelden en tevens Frits opzoeken.”

„Meesterke!” riep moeder Jansen in blijde verbazing, „durft gij die reis aan?”

„Ja,” zeide hij, „ik durf het, als Oom Reinard mij Jakob tot gids meegeeft.”

Jakob was een Kaffer, sedert eenige weken bij Jansen in dienst en afkomstig uit Rhodesia.

„Mijn man zal op mijn verzoek Jakob wel afstaan,” meende tante Martje, „maar ik verwonder me, dat ge die reis aandurft.”

Het meesterke sloeg de zachte weemoedige oogen op tot de vrouw des huizes.

„Ik doe het uit dankbaarheid en liefde,” zeide hij eenvoudig.

Zij drukte het meesterke de hand, en de heldere tranen kwamen in haar oogen.

Ach, het waren de eersten niet!

Er was geen dag voorbijgegaan, dat zij niet had geschreid, en dat zij niet in de eenzaamheid met roepen en smeeken zich had gewend tot God om haar kind!

Doch ge zoudt Reinard Jansen onrecht doen, wanneer ge meendet, dat hij het verlies van zijn kind minder gevoelde dan tante Martje. Hij had het in der daad nog moeilijker dan zijn vrouw, want geen traan bedauwde zijn brandende oogen en verlichtte zijn pijn. En als hij alleen was op het open veld, door niemand bespied, dan gebeurde het meer dan eens, dat hij het vest openscheurde boven zijn breede borst, om lucht te krijgen.

Nooit kwam de naam van Frits meer over zijn lippen, doch die naam brandde in zijn ziel: arbeidend of rustend, wakend of droomend, dag en nacht....

Intusschen zou het meesterke twee dagen nadat hij het plan had gemaakt, de reis aanvaarden.

De kleine, muisvale poney stond reeds gepakt en gezadeld, en Jakob zou dienen tot gids.

Reinard Jansen had het meesterke de reis niet aangeraden en niet afgeraden. Het scheen hem totaal onverschillig te zijn.

Hij was juist bezig in de wagenshuur, die door het vuur was gespaard gebleven, een loslatenden ijzeren tand te bevestigen in de zware egge, toen het meesterke kwam afscheid nemen.

„Het ga je goed,” zeide Jansen en reikte hem de hand.

Aarzelend bleef het meesterke staan en legde de hand op de egge.

„Hebt ge nog iets?” vraagde baas Jansen op zijn korte manier.

„Hebt *gij* nog iets?” was de moedige wedervraag.

„Neen,” zeide baas Jansen kortaf.

„Geen woord voor Frits?”

„Geen woord!”

„Het is uw kind!” smeekte het meesterke.

„Geweest!” riep Jansen met harde stem.

Bedroefd ging het meesterke heen, maar toen hij was vertrokken, ging de Boer naar buiten, tuurde hem na, tot dat de kop van de kleine poney, waarop het meesterke reed, verdween achter de eerste heuvelkam, en sloot zich toen op in de wagenshuur, en at noch dronk den ganschen dag.

Ja, die Jansen was een stugge, onverzettelijke natuur, met een hart, dat breken maar niet buigen kon, en als God het niet verhoedde, dan zóu het breken om het wee over zijn eigen kind!

HOOFDSTUK XV.

Het meesterke was met Jakob, zijn gids, al eenige dagen onderweg. Hij had de Transvaalsche grens reeds lang achter den rug, en was zoo gelukkig geweest, elken nacht een onderkomen te vinden onder het gastvrije dak van een Afrikaanschen Boer.

De hoop echter, dat hij nog heden avond de plaats van zijn bestemming zou bereiken, zou niet worden vervuld. Immers hij was volgens Jakob's verzekering, die het weten kon, nog verscheidene mijlen van het doel zijner reis verwijderd, en de avond begon reeds te vallen.

Er schoot dus niets anders over dan hier langs den grooten weg halt te houden en onder den blooten hemel te kampeeren.

Nu, voor den Afrikaanschen Boer is dat niet erg. Of het rieten dak van een boerenhuis of de schitterende sterrenhemel van Afrika zich welft boven zijn hoofd — hij maalt er niet om.

Doch het meesterke had een vreesachtige natuur, en het gehuil van een roofdier in de verte vervulde zijn hart met angst.

Hij maakte zich echter voorbarige zorgen, want juist de persoon, om wien hij bovenal dezen tocht had ondernomen, was in de onmiddellijke nabijheid.

Juist was de poney afgezadeld, toen de klank der trompet weerklonk, en een troep ruiters kwam aanrijden.

Het was een sterke patrouille van Rhodes' cavalerie, die onder aanvoering van luitenant Harreson een militaire tocht door het binnenland maakte.

Zowel Frits Jansen als Jack Williams behoorden tot de patrouille, en heftig en luide klopte het hart van Frits, toen hij den kleinen, muisvalen poney zag grazen, en in het harde, spichtige gras, tegen den stam van een eenzamen wilgeboom, het meesterke gewaar werd.

Doch ook het meesterke had, in spijt van diens militaire kleeding, den zoon van baas Jansen herkend.

Onmiddellijk wendde Frits Jansen den teugel, en reed naar den bevelvoerder.

„Luitenant,” zeide hij, „ik zie daar een mijner kennissen; mag ik hem spreken?”

„Dat bleeke ventje daar?” lachte de Luitenant. „Ga je gang! Daar ginds op die heuvelen zullen wij ons kamp opslaan, en gij krijgt tot morgen vroeg verlof!”

Frits liet zich dit geen twee keeren zeggen, en haastte zich, om bij het meesterke te komen.

Het was een recht hartelijk, roerend wederzien, en de jonge Boer, die den weerbarstigen hengst zoo onbarmhartig had gestriemd, had al zijn zelfbeheersching noodig om meester te blijven van zijn gevoel.

„En hoe maakt het Vader?” was zijn eerste vraag.

„Hij is gezond,” antwoordde het meesterke.

„Heeft hij nog een boodschap voor mij meegegeven?” vroegde Frits aarzelend, maar vol spanning.

Het meesterke echter werd bij deze vraag bedroefd en schudde het hoofd.

Er volgde een korte, pijnlijke pauze, doch het meesterke legde zijn zwakke hand op Frits Jansen's breeden schouder, en terwijl hij hem aankeek met zijn zachte oogen, hernam hij: „Verzoen u met uw vader!”

„Dat wil ik!” riep Frits op hartstochtlijken toon.

„En vraag hem vergiffenis voor uw optreden op dien noodlottigen namiddag, toen gij van Waterfontein gingt!” zeide het meesterke.

„Ik was te hertig,” zeide Frits; „Ik vergat den eerbied, dien ik aan mijn vader ben verschuldigd, en het doet mij meer leed dan ik zeggen kan.”

„En al kunt ge Waterfontein niet meer uit zijn asch te voorschijn roepen —” zeide het meesterke.

„Wat bedoelt ge?” vroegde Frits Jansen met groote oogen.

„Ik bedoel die brandstichting,” zeide het meesterke schoorvoetend.

„Welke brandstichting?” riep Frits in klimmende verbazing.

„Welke brandstichting?” zeide het meesterke met zijn zachte stem, maar er lag een stil en klagend verwijt in zijn woorden: „Frits, hoe kunt ge dat vragen! Ik bedoel dat gij uw daad, de brandstichting op Waterfontein niet ongedaan kunt maken, doch gij kunt uw vader om vergiffenis vragen.”

Maar het gelaat van den jongen Boer was bij deze woor-

den zoo wit geworden als de witte kelk der veldbloemen aan zijn voeten.

„Ligt Waterfontein in de asch? En ben ik de vader? *Ik?*”

Hij sprak deze woorden niet uit, — hij *sehreunde* ze uit.

Het meesterke sleepte de oogen neer, en Jakob, die op eenigen afstand wat hout bijeensprokkelde, om een vuur aan te leggen, keek verwonderd op.

Doch Frits kwam allengs tot eenige kalmte.

„Wie heeft het gezien?” vroegde hij langzaam.

„Hector,” antwoordde het meesterke.

„Zóó — die leugenaar!” riep Frits met bittere verachting; „en die wordt geloofd!”

„Schaap heeft het ook gezien,” zeide het meesterke.

„Zóó — een tweede exemplaar van hetzelfde soort!” barstte Frits Jansen los met een wilden lach.

„En Eliëzer heeft het gezien,” zeide het meesterke.

„Eliëzer?” vroegde Frits met schrik: „Eliëzer?”

„Ja,” bevestigde het meesterke.

Toen bestierf de wilde lach op Frits Jansen's gelaat, en zijn brandende oogen staarden verbijsterd naar de verte.

Plotseling bleef hij, met gekruiste armen, voor het meesterke staan.

„Geloof ge, dat er een God bestaat?” vroegde hij met heesche stem.

„Ja, dat geloof ik,” zeide het meesterke vol eerbied.

„En dat Hij almachtig is en rechtvaardig?”

„Ja,” zeide het meesterke: „almachtig, rechtvaardig en genadig!”

„En als ik nu die monsterachtige daad *niet* heb begaan, zal Hij dan mijn onschuld aan den dag brengen?”

„Ja,” zeide het meesterke met ernst en volle overtuiging, dat zal Hij doen vroeg of laat, op *Zijn* tijd!”

„Ik geloof het ook,” zeide Frits met een bedaardheid, die wonderlijk afstak bij zijn hartstochtelijkheid van zoo even; „ik geloof het ook, en als ik het niet geloofde, dan nam ik den loop van dit geweer in mijn mond, en maakte aan de foltering een snel einde!”

„Dus gij zijt onschuldig aan den brand?” vroegde nu het meesterke, op *zijn* beurt verbaasd, doch deze vraag drong den ongelukkige als een pijl in het hart.

„Moet ge *dat* nog vragen?” zeide hij, nu niet wild, maar met een eindeloze smart in zijn stem: „meesterke, moet *gij* dat nog vragen?”

Deze uitroep echter ontroerde de ziel van het meesterke, en gevolg gevend aan een plotselinge ingeving, zeide hij: „Frits, mijn vriend, ga mee!”

Hij nam den ongelukkige bij de hand en leidde hem naar een kreupelbosch in de nabijheid. En het meesterke knielde neer, en ook Frits Jansen knielde neer. En het meesterke, dat kind der smarte, goot zijn ziel uit voor God en bad voor Frits Jansen. En dit zacht gesproken gebed was als balsem op de brandende wonde, en als olie op de hooggaande golven in Frits Jansen's gemoed.

HOOFDSTUK XVI.

Het was nu donker geworden, en de sterren tintelden aan het firmament.

Jakob had zich geweerd; een lustig brandend vuur vlamde de komenden tegemoet, en uit het verre kamp op de heuvelen klonk vroolijk trompetgeschal.

„Cesar, kom!” riep Frits Jansen, en het trouwe paard, dat liep te grazen, naderde zijn jongen meester.

Frits ontlastte het van den teugel, gebit, zadel en bagage. Het paard had nu zelfs geen helster aan. Waarom ook? Het gehoorzaamde zijn baas met de trouw van een hond.

Uit de bagage zocht de jonge Boer nu een ijzeren driervoeter, een kruik, een keteltje, een bus en een kommetje.

Hij plaatste den driervoeter boven het vuur, vulde het keteltje met water uit de kruik, en toen het water kookte, schudde hij er koffie in uit de bus.

„Nu zullen we koffie drinken,” zeide hij, „doch de melk is op.”

„Die heb ik,” zeide het meesterke, innig verheugd, dat zijn vriend wat kalmer was geworden.

„En ik heb nog iets beters voor je,” liet hij er op volgen; „een brief van je moeder;

Met beide handen strekte Frits Jansen zich uit naar den

brief, en haastig het couvert openend, las hij, neen verslond hij de regels bij het schijnsel der grillige vlam.

Ach, dat was een brief, zooals slechts een moeder hem kan schrijven! Zoo ongekunsteld, zoo eenvoudig, en toch zoo roerend in zijn eenvoudigheid! Zoo vol liefde en erbarming!

En dan die schreiende moederkreet: „Mijn arm, verdooid kind, leg het moede hoofd neder aan het hart van uw moeder!”

Frits Jansen's oogen verduisterden zich, en zijn brandende oogen werden vochtig.

Niemand twijfelde er aan, dat hij de brandstichter was, *niemand* dan zij, die trouwe, die liefhebbende, die éénige moeder!

Het verwonderde hem echter, dat tante Martje sprak van een vroegeren, door haar geschreven brief.

„Dit is de *eerste* brief, dien ik van Waterfontein ontvang,” zeide hij verbaasd.

„Toch is het de *tweede*, dien uw moeder aan u schrijft,” zeide het meesterke; „ik heb zelf den eersten brief op de post gebracht.”

„Hij is nooit in mijn bezit gekomen,” zeide Frits op stelligen toon.

„Het verwondert mij eveneens,” ging hij nadenkend voort, „dat Moeder met geen woord van *mijn* brief melding maakt.”

„Hebt ge dan een brief geschreven?” vraagde het meesterke verrast.

„Wis en zeker,” verzekerde Frits.

„Tante Martje heeft elke week tweemaal naar het dorp gezonden, om naar brieven te vragen,” zeide het meesterke, „doch nooit een brief van u ontvangen. Dat weet ik zeker.”

„'t Is vreemd, heel vreemd,” mompelde Frits.

„De post zal misschien nog slecht geregeld zijn,” meende het meesterke.

„Ze is uitstekend geregeld,” zeide Frits.

„Licht kan er een brief vermist worden,” hernam het meesterke.

„Maar twee brieven — *twee!*” zeide Frits: „'t is onbegrijpelijk!”

Het meesterke haalde de schouders op; hij begreep het evenmin.

De koffie was intusschen gezet; en het kommetje ging tusschen de twee vrienden kameraadschappelijk rond.

Het meesterke verkwikte zich aan den bruinen drank. Het begon koel te worden, en de koffie maakt warm.

Frits Jansen's gedachten keerden intusschen terug tot dien noodlottigen brand.

„Heb ik bij mijn vertrek iets gezegd, dat aanleiding kon geven tot de vreeselijke verdenking?” vroegde hij.

Het meesterke knikte bevestigend.

„Zóó — ik zou wel eens willen weten, wat!” riep hij uit.

„Gij hebt gezegd: „Dat geeft een ongeluk.”

Frits Jansen sloeg zich voor het hoofd.

„Heb ik *dat* gezegd?” vroegde hij, en het meesterke zeide: „Ja!”

Dat kwam van die heillooze, onzalige drift? Hij wist niet eens meer, wat hij had gezegd!

„Waarom meent Eliëzer mij herkend te hebben?” vroegde hij na een pauze, maar het meesterke wist het niet.

„Eliëzer beweert, je stellig gezien te hebben even als de twee andere Kaffers; meer weet ik er niet van.”

Nu werd Jakob geroepen, doch die wist het evenmin, want hij was pas eenige weken op Waterfontein.

Van den hevel, waar Harreson's kamp was opgeslagen, werd de taptoe geblazen, en de signalen klonken vredig door den stillen nacht.

Jakob had op eenigen afstand een tweede vuur aangelegd, en zijn zwarte, blinkende huid stak wonderlijk af bij de grillige vlam.

Droomerig staarde hij in het vuur, en zong op gedempten toon een weemoedig, eentonig kafferlied, waarin de verdwenen glorie van zijn volk werd bezongen. En zijn klagende stem vermengde zich en smolt samen met het klagend geruisch van den nachtwind door het lange, schrale gras.

De kleine poney was gekluisterd, en had zich tusschen de twee vuren neergevleid, maar de twee boezemvrienden zaten met elkaar nog altijd te keuvelen.

„En waarom hebt gij mij toch eigenlijk opgezocht, meesterke?” vroegde Frits Jansen.

„Omdat ik je liefheb,” zeide het meesterke op zijn eenvoudige, bijna kinderlijke manier, terwijl hij den jongen Boer aankeek met zijn zachte, weemoedige oogen.

Frits drukte hem de hand.

„Gij zijt een goed meesterke,” zeide hij vriendelijk, „maar gij hebt in den regel geen courage genoeg.”

„Ge hebt me dikwijls moeten helpen met die wilde jongens,” meende het meesterke.

„Dat is waar,” antwoordde Frits; „waarom sloegt ge ze niet om de ooren?”

„Ik kan het niet,” zuchtte het meesterke.

„Ik geloof het,” zeide de jonge Boer; „er zit geen staal in je bloed, geen merg in je gebeente, meesterke. Ik zou me toch liever dood vechten dan me op mijn kop laten zitten!”

„Ik schijn voor het lijden geboren,” zeide het meesterke. „Als een verwoording ben ik op de wereld gekomen, en uit den beker van het lijden heb ik gedronken tot op dezen oogenblik.”

„Ge zijt wel ongelukkig, meesterke,” zeide Frits Jansen, zijn eigen zielepijn vergetend, met hartelijk medelijden.

„Ongelukkig?” zeide het meesterke met zachten klem. „Al hebben vader en moeder mij verlaten, de Heere zal mij aannemen.”

Frits wierp nieuwe brandstof op het zwakker wordende vuur.

De gloed sloeg nu hoog uit en verspreidde een liefelijke warmte. Terwijl stopte de jonge Boer de kleine, houten pijp, en stak ze aan bij een brandende tak.

„God heeft mij lief, Frits — hoe kan ik dan ongelukkig zijn?”

„Weet ge 't zeker?” vroegde Frits.

„Ja,” zeide het meesterke met ongewonen nadruk. „Hij heeft mij lief.”

„En waarom hebt ge dan zooveel leed op aarde, meesterke?”

„Omdat juist dit lijden mij aandrijft, om te schuilen onder Zijne eeuwige vleugelen.”

Er volgde een pauze.

Cesar, die zich achter Frits Jansen had neergeveld in het gras, schuurde den ruigen kop tegen den schouder van zijn jongen baas, en de kreet van een voorbijtrekkenden nacht-vogel werd gehoord.

In wonderbaren glans strekte, bij het licht der sterren, het nachtelijk landschap zich uit, en hoog aan den hemel beschreef een verschietende ster haar schitterende baan.

„God is mijn vader, en ik ben een zijner uitverkorenen,” begon het meesterke opnieuw, „hoe kan ik dan ongelukkig zijn? Zie toch, hoe machtig en heerlijk Hij is! Het firma-

ment heeft Hij gespannen, en de sterren zijn de gouden vonken van zijn kleed!"

"Gij spreekt als mijn moeder," zeide Frits vol bewondering, "maar nog geleerder."

"Is Hij *uw* Vader ook?" vroegde het meesterke met een opslag van zijn zachte, weemoedige oogen, doch de jonge Boer gaf op deze vraag geen direct antwoord en zeide: "Hoor eens hier, meesterke, als ik uiterkoren ben, dan komt alles terecht, doch als ik niet uitverkoren ben, dan —"

Hij voleindigde den zin niet.

"Nu, als gij *niet* uitverkoren zijt, Frits, wat dan?"

"Dan zal al mijn pogen, om de eeuwige zaligheid te verwerven, vruchteloos zijn," zeide Frits.

Het meesterke antwoordde niet dadelijk; peinzend staarde hij in het vuur.

"Gij schijnt dus te berusten in Gods raadsbesluit," zeide het meesterke na een pauze op levendiger toon, "maar ik vrees, dat gij juist tegen den *kern* van dat raadsbesluit handelt."

"Hoe bedoelt ge dat?" vroegde Frits.

"Wat is de kern van Gods raadsbesluit?" zeide het meesterke; "is het niet de eer, de glorie van Gods Zoon? Reeds in het natuurlijke ziet men, dat de vader werkt voor zijn kind, voor zijn zoon; al zijn denken en streven bedoelt het welzijn van dien zoon. De vader heeft immers zijn kind lief; ieder vader; ook oom Reinard heeft zijn kind lief."

"Gehad," zeide Frits Jansen en schudde droevig het hoofd.

"Neen, nog van daag," hernam het meesterke op den meest stelligen toon. Doch dit is slechts een zwakke schaduw van de liefde, die God koestert voor zijn Zoon, en indien gij in dien Zoon niet gelooft, dan acht gij het bloed des Nieuwen Testaments onrein, dan verwerpt gij dien zoon als uw Heiland, en handelt gij lijnrecht in tegen den kern, de pit, het hart van Gods raadsbesluit, dat de eer van zijn Zoon beoogt."

Het meesterke was warm geworden; zijn oogen begonnen te tintelen.

"Gij kunt praten als een dominé," zeide Frits Jansen in ongekunstelde bewondering.

"Zijt ge bekeerd?" vroegde hij plotseling.

Het meesterke zweeg even. Hij stutte het hoofd in de handen, en staarde in de vlam.

"Ik zal je wat vertellen," zeide hij na een wijle met

zekere plechtigheid in zijn stem. „Ik heb van God een teergevoelig hart ontvangen, dat dikwijls openscheurde aan de doornen en aan de distelen van dit leven. Ik vdelde die doornen, en ik vdelde al de bitterheid van mijn ongeluk. Hoe menigmaal verlangde ik, om te rusten onder een paar zware klipsteen, in de koele aarde! Ik was zoo onuitsprekelijk moede, en ik wilde rusten — eeuwig rusten en slapen!

Maar er was iets dat erger was dan mijn ongeluk, namelijk mijn zonde, en ik leerde ze beseffen!”

„Werd ge toen wanhopig?” vroegde de jonge Boer.

„Neen,” antwoordde het meesterke, „maar ik versmolt van droefheid, omdat ik tegen dien God, Die zoo waardig is, gediend te worden, elken dag had overtreden.”

Frits Jansen schudde het hoofd.

„Ik weet niet, of het in de echte bekeering wel zoo toegaat,” zeide hij aarzelend.

„De wegen zijn verschillend,” meende het meesterke; „de schapen, die de schaapskooi zoeken, kunnen toch ook niet allen hetzelfde pad nemen, of zij zouden elkander vertreden.”

„Ga voort,” zeide Frits Jansen.

„Ik was zeer bedroefd,” zeide het meesterke, „en ik deed mijn best, om God te dienen, maar ik bedierf het elken dag al meer, en ik werd al bedrukt, omdat zoo’n zware schuldenlast op mij drukte, en omdat Gods eer voortdurend door mij werd gekrenkt. Toen riep ik den Heiland aan!”

„En kwam er toen uitkomst?” vroegde Frits.

Het meesterke schudde het hoofd.

De jonge Boer wilde een opmerking maken, doch hield ze terug.

„Het was een treurige tijd, maar toch bescheen de ster der lieflijke hoop mijn pad. En zoo kwam de gedenkwaardigste Zondagnamiddag in mijn leven.”

Frits Jansen borg zijn pijp weg, en staarde vol belangstelling naar den spreker.

„Ik zat in het schoollokaaltje, en las de woorden: „Komt herwaarts tot Mij allen, die vermoeid en belast zijt, en ik zal u rust geven.”

Ik had dien tekst wel honderden keeren gelezen, doch nooit met dien aandrang als in dit oogenblik.

„Heere Jezus,” bad ik, „ik kom, maar ik kan u niet vinden!”

„En toen, Frits,” ging hij voort met gedempte stem, „toen zag ik Hem.”

„Wien?” vroegde Frits Jansen twijfelend en aarzelend, en het meesterke antwoordde, terwijl zijn stem zoo zacht werd als het fluisterend ruischen van den nachtwind in het gebladerte van den wilgenboom boven hen: „Jezus!”

„Jezus!” herhaalde Frits Jansen, en een eerbiedige huivering ging door zijn leden.

Het licht der vlam speelde op het gelaat van het meesterke, en duidelijk was zijn ontroering waar te nemen.

„Ik zag Hem,” ging hij voort, „met mijn geestelijke oogen even gewis, als ik u op dit oogenblik zie met mijn lichamelijke oogen. En ik wierp me tegen den grond, strekte mijn handen omhoog en riep: „Mijn Heer en mijn God!” Een zaliger oogenblik heb ik nooit beleefd.”

„Ik geloof het,” zeide Frits Jansen zelf geschokt.

„Maar ik zag nog veel meer,” begon het meesterke op nieuw. „Ik had gemeend in mijn blindheid, dat de Heere zich verre van mij hield, en nu zag ik, dat Hij steeds dicht bij mij was geweest. Hij had bij het schreiende wicht gewaakt onder den doornstruik; Hij was stap voor stap met mij medegegaan, en Hij had over het zwakke, dolende lam de wacht gehouden met de teederheid van den trouwen Herder. Ik had getast, gezocht, gezwogd, en zou in mijne blindheid versmacht zijn in de schaduw der eeuwige Fonteynen. Maar nu zag ik het, want de blinddoek was van mijn oogen gevallen.”

Middernacht was al lang voorbij, en het meesterke, nu moede geworden, legde zich neder om te slapen.

Doch Frits Jansen kon niet slapen, en hij liet zijn oogen gaan over de eindelooze prairie, die zich uitstreckte als een beeld van stillen vrede.

Ook Jakob was ingeslapen; duidelijk hoorde Frits zijn diepe ademhaling.

Hij wendde den blik naar het meesterke, nam zijn ruitermantel en spreidde hem over den slapende heen.

„Moeder zegt, dat er een verborgen zegen op rust, als men Gods kinderen goed doet,” fluisterde hij.

Doch plotseling scheurde de wond weer open.

„Het meesterke noemde zich een verworpeling,” steunde hij, „maar de ware verworpeling en verschoppeling ben ik: weggejaagd van mijn vaders drempel als een verrader, ge-

brandmerkt als een brandstichter — een verworping en een vervloekte!”

Hij keerde zich af van het vuur, stutte het hoofd tusschen de handen, en heete tranen biggelden over zijn wangen.

Het eerste werk van den jongen Boer in den volgenden morgen was, om Jack Williams op te zoeken.

„Waarom hebt gij mij niet verteld, dat Waterfontein is afgebrand?” vroegde hij op scherpem toon.

„Is Waterfontein afgebrand?” vroegde Jack in groote verbazing — „Waterfontein?”

„Weet ge 't niet?” vroegde Frits Jansen vol argwaan.

„Ik weet er evenmin iets van als dat ik iets weet van den dag van mijn dood!” riep Jack met blijkbare oprechtheid.

„Wanneer zijt gij dan van huis vertrokken?”

„Denzelfden avond dat *gij* gingt!”

„Ik meende, dat gij eenige dagen later wildet gaan.”

„Ik veranderde van gedachten,” zeide Jack.

„'t Is al heel vreemd!” meende Frits.

„Als je 't niet wilt gelooven, dan moet je 't laten,” zeide Jack brutaal.

Frits zweeg een oogenblik.

„De brief, dien jij voor mij te Buluwayo op de post zoudt doen, is nooit terecht gekomen,” begon hij opnieuw.

„Je wilt misschien zeggen, dat ik hem heb verdonkermaand,” vroegde Jack.

„Dat zeg ik niet,” antwoordde Frits, „maar 't lijkt er wel op.”

„En als jij mijn brief heb verdonkermaand,” liet hij er op volgen met klimmend wantrouwen, „dan zul je den brief van mijn moeder aan mij ook wel hebben verdonkermaand!”

„Ik heb met je praatjes niets te maken,” zeide Jack Williams op beleedigenden toon, en draaide hem den rug toe, maar Frits Jansen balde toornig de vuist en riep: „Voor jouw grofheden ben ik niet bang — wees voorzichtig!”

De breuk tusschen de twee vroegere vrienden was volkomen.

HOOFDSTUK XVII.

Dàt is de stad.

Zeven jaar geleden — wij schrijven thans 1895 — was hier niets te zien dan een golvende, eindelooze grasvlakte, en de stilte der wildernis werd slechts afgebroken door het gehuil van een jakhals, het gebrul van een tijger en den vleugelslag van een roofvogel.

En thans is hier een stad verrezen met paleizen en kerken; een echte wezenlijke stad met prachtige wijken en smerige achterbuurten. De slanke torens rijzen vol gratie opwaarts, en de koepels der paleizen schitteren in de blauwe, zonnige, Afrikaansche lucht.

Op den grond van een Transvaalschen Boer, daar is de stad verrezen. Toen de eerste schamele hutten in elkander werden gezet, zeide die Boer: „Ik zal deze plek noemen naar mijn zoon.” En hij noemde haar Johannesburg, en dezen naam zal de goudstad wel blijven dragen zoolang de wereld bestaat.

't Is een merkwaardige stad, dit Johannesburg. Ze is opgeschoten als een wonderboom.

De groote Pompejus zeide ééns: „Met mijn voet stamp ik de Romeinsche legers uit den grond,” en wat de groote Pompejus kon, dat heeft hier de kracht van het goud gedaan. Het heeft een stad van 70.000 inwoners uit den grond gestampt.

Zoo'n kracht heeft het goud.

Daar, bij Johannesburg, in de diepe schachten, 200 tot 400 voet onder den grond, waar zon noch maan met hun licht kunnen komen, daar loopen de metalen aders, en tusschen het harde erts fonkelen de goudatomen.

Dat harde erts, dat duizenden jaren heeft gesluimerd in den schoot der aarde, wordt door rappe, vlugge handen naar boven gebracht en onder den stoot van stalen reuzenstampers tot stof vermalen.

Uit dat stof weet de vindingrijkheid van den mensch het kostbare goud te verzamelen.

Dat goud heeft de menschen van Johannesburg aange-trokken. Het trekt de menschen aan als de magneet het ijzer, als de kaarsvlam den vlinder.

Uit de vier windstreken des hemels zijn de hongerige zielen te Witwatersrand ¹⁾ komen aanhollen, om zich te verzadigen aan het goud.

Wat doet de mensch niet voor het goud?

Hij braveert de stormen en waagt zich in den cykloon; hij gaat door water en vuur; hij waagt zijn gezondheid, zijn leven, zijn eeuwige zaligheid voor dat goud.

Om het goud worden de ijzeren kerkerdeuren getrotseerd, en hoeveel moorden de gouddorst op zijn rekening heeft — wie zal het zeggen?

Saul versloeg zijn honderden en David zijn duizenden, maar de gouddorst telt zijn gesneuvelden bij millioenen!

Zij zijn overal te vinden, die gesneuvelden, die ongelukigen: op de hoogte der bergen, in de diepte der zeeën, in het marktgewoel der stad, in de stilte der woestijn.

Doch niet alle menschen zijn door dien gouddorst aangetast.

Ik ken er: hooge, edele geesten, die met koninklijken tred en opgericht hoofd heenschrijden over het goud die het kunnen gebruiken zonder het te misbruiken; die het kunnen bezitten zonder er voor te zwichten; die het in de hand kunnen nemen zonder zich te branden . . .

Maar ach — hoe velen zijn de slaven van het goud!

Het goud echter kan het niet helpen, dat de mensch er voor knielt.

Het goud is een gave, een goède gave, en het is niet de schuld van den Gever, dat de mensch van die gave zijn god maakt.

Is het goud niet een goede en groote gave? Kunnen handel en nijverheid, kunsten en wetenschappen bloeien zonder goud, zonder geld? Heeft het geld den driemaster niet getuigd en geladen, die vol trots de zeeën doorploegt? En laat het geld den drijfriem niet suizen over het vliegwiel? Verbindt het goud niet de volken? Slaat het geen bruggen over den oceaàn, en vlecht het niet om de vijf werelddeelen een sterken stevigen band?"

Neen, het goud is een goede gave, en kan het niet helpen, dat de menschen er voor knielen, evenmin als de stralende zon het kan helpen, dat de inboorlingen van Midden-Afrika haar aanbidden, en evenmin als het sobere kaarslicht het kan gebeteren, dat de vlinder zijn vleugels zengt in zijn vlam.

---

¹⁾ Witwatersrand heet de goudstreek, die zich bij Johannesburg uitstrekt

In een der voornaamste straten van Johannesburg, waar boven de breede geopende deur met groote letters: „C. Harley & Co. limited” staat, moeten we zijn.

't Is druk op dit kassierskantoor. Onophoudelijk stroomen de menschen in en uit. Daartusschen hoort ge het geritsel van papier, en het gekletter van goud en zilver op de harde, marmereen toonbank.

Zie die menschen toch eens aan, die daar komen en gaan; het loont de moeite.

De voorste daar, die zoo juist tien gouden souvereins opstrijkt met zijn vuile handen, is een Kaffer. Ge kunt het wel zien aan den bouw van dien schedel, die zoo hard is als de gepantserde rug van een schildpad, aan dat zwart, gekroesd haar, aan dat donkerkleurig, bijna zwart gelaat en dien stompen neus.

Hij is op zijn Europeesch uitgedost. De lange panden van den jas, dien hij van een reusachtigen koetsier, in dienst bij een der goudkoningen, die hier wonen, heeft geschacherd, raken bijna den grond, en terwijl de ééne broekspijp buitensporig laag hangt, werkt de andere met succés de hoogte in. Een smerig eindje pijp steekt tusschen zijn dikke lippen, op den neus prijkt een bril met slechts één glas, en onder den arm draagt hij — van daag een totaal overbodige weelde! — een blauw geruite regenscherm.

Neen, liever dan dien opgedirkten Kaffer zie ik dan toch dien man daar achter hem, gekleed in het kunsteloos gewaad der woestijn, in den wijden, witten mantel, die los over zijn schouders golft, en het hoofd omhuld met den witten doek. Uit dat door de zon verbrand gelaat schitteren twee zwarte oogen, en de houding van dezen man verraadt iets vorstelijks — hij is immers ook een kind van Arabië, een zoon van Ismaël!

Hij zou u wat kunnen vertellen, als die gesloten, vastberaden lippen wilden spreken!

Negen keeren is hij met de karavaan door die ontzettende woestijn getrokken, die de Sahara wordt geheeten, maar met recht een gloedoven en een vallei des doods kan worden genoemd.

Dag aan dag en jaar aan jaar brandt en gloeit en zengt de zon aan den koperen hemel, en dag aan dag en jaar aan jaar kaatst het heete, brandende zand onder den voet van den bezwijkenden reiziger die gloeiende hitte terug.

Geen grasscheutje kan er groeien; geen druppel water

wordt er gevonden. Wel kan het firmament plotseling worden verduisterd door zware wolken, doch het zijn geen wolken, die verkwikkenden regen geven; het zijn hoog oprijzende, door den Samum-storm opgewervelde en voortgestooten gele lawinen, stuivende zandbergen, die met de snelheid van den wind over de Sahara wentelen.

„Een check van zeshonderd pond op New-York!”

Onverschillig werpt de spreker, een zoon van het verre Westen, een lange knokige figuur met een echt Yankee-gezicht, een zak met goudgeld op de toonbank, en terwijl twee kassiersbedienden het geld natellen, houdt hij hen, met de handen in de wijde zakken van zijn gestreepte broek, en een Amerikaansch deuntje neuriënd, met zijn vlugge oogen in de gaten.

China en de Vereenigde Staten ontmoeten elkander hier. Of zou die man daar vóór u — hij zet zich juist neder op de bank onder het venster — geen zoon zijn van het Hemelsche Rijk?

Zonder twijfel. Gij kunt het zien aan de lange haarvlecht op zijn rug, aan die scheve oogleden, aan dat sluw, geel gelaat.

Dat brutaal gezicht, daar naast dien Australiër, behoort aan een Engelschen Jingo. Wis en zeker, aan een Jingo.

Met een minachtend gebaar neemt hij door het gouden lofgnet de omstanders op; met een zekere onverschilligheid hangt hij den elpenbeenen knop van zijn rotting op in het derde knoopsgat van zijn jas, van boven af geteld, en een spotlachje krult zijn lippen, als een vreemde klank zijn oor treft. Hij vindt het onzinnig, dat er nog menschen bestaan, die er een andere taal op na houden dan de zijne, de Engelsche taal, en hij zou ze af willen straffen met de rotting, die in het derde knoopsgat hangt van zijn jas.

Neem hem bedaard en goed op; het is leerzaam.

Na vele jaren, als de macht van Engeland zal zijn gebroken, als de trots van de koningin der zeeën in het slijk zal vertreden zijn, zal de weetgierige leerling vragen aan zijn onderwijzer: „Wat was de oorzaak van Englands val?”

En de onderwijzer zal antwoorden: „De Jingo was de oorzaak van Englands val.”

En de leerling zal weder vragen: „Onderwijzer, wat verstaat gij onder den Jingo?”

En de onderwijzer zal met bedachtzaamheid antwoorden: „Onder den Jingo versta ik den man, die de Engelsche staatkunde in een verkeerde bedding heeft geleid, die met alle mogelijke middelen, zoowel geoorloofde als ongeoorloofde, het gebied van Englands bezittingen poogde uit te breiden, en die ten slotte voor geen daden van geweld, list en verraad terug heeft gedeinsd, om dat doel te bereiken.”

En de leerling zal nadenken over deze gewichtige woorden en nogmaals vragen: „In hoeverre is de Jingo de oorzaak van Englands val?”

En de onderwijzer zal antwoorden: „De Jingo begon de Engelsche politiek te beheerschen, en zijn waan kende geen grenzen, zoodat hij met het trotsche hoofd tegen de wolken stootte. Maar de rechtvaardige God, Die alleen groot is, wilde dien trotschen waan niet langer gedoogen, en Hij liet den toorn der volken los tegen de eilanden in het noorden, en Engeland viel, en zijn val was groot!”

En de weetgierige leerling zal over die woorden peinzen, en er wijze lessen uit putten voor zijn eigen leven.

Dat menschenkind daarbij den muur is een Kroaat.

Hij heeft de leeren pet zoo vast op het hoofd alsof zij er op vastgemetseld is, en dat zijn roode, borstelige bakkebaarden in geen twintig jaar met een kam in aanraking zijn geweest, is een feit.

Van werken houdt hij niet, wel van boksen en vechten, en dat hij den zachtmoedigen Armenier, die daar naast hem staat, met moedwil op de teenen trapt, is enkel te verklaren uit zijn onweerstaanbare zucht om te bakkeleien.

„En u?” vraagt de chef van het kantoor.

„Een wissel op Triëst — dertig pond!” brult de strijdlustige zoon van de Julische Alpen.

Maar de chef is aan die ruwe uitroepen gewoon. Het maakt hem koud noch heet.

Met zijn scherpe oogen controleert hij zijn vier bedienden en de stapels kostbaar goud en de stapels nog kostbaarder wissels, die door zijn handen gaan.

Hij werkt met beleid, vlug, accuraat, zonder overhaasting. Hij let minder op de menschen dan op het geld. Voor die menschen is hij niet verantwoordelijk, wel voor het geld.

’t Is verwonderlijk, hoe ’n haast de meeste menschen hebben.

Maar die grijsaard ginds — hij staat heel achteraan — schijnt geen haast te hebben.

Hij neemt het geweer van den schouder, en zet het tegen den grond.

De linkerhand omklemt den loop.

't Is een prachtig geweer, een echt Henri-Martini, en de stalen loop schittert in de zonnestralen, die door de breede ruiten vallen.

De grijsaard staat recht op, en is minstens een halve voet langer dan de meeste omstanders.

Slechts de Noorweger, een zoon der blonde Gothen, die zoo even het kantoor verliet, was even groot.

Met belangstelling staart hij op het rumoerig tooneel daar voor hem, en een oogenblik rusten zijn blauwe, schrandere oogen op den trotschen Jingo.

Maar de aanloop begint te verminderen; over eenige minuten wordt het kantoor gesloten, en nu eerst ontdekt de chef, van zijn ingespannen arbeid opblikkend, den ouden Voortrekker.

„Wel grootvader Kloppers,” roept hij, met blijde verbazing, „dat is een verrassing! Kom toch gauw naar binnen!”

„Ik zal wachten tot ge klaar zijt,” zegt de grijsaard, Marling's toegestoken hand hartelijk schuddend.

Nu, Marling haast zich en is spoedig klaar. Het kantoor wordt gesloten, de bedienden verwijderen zich en Charles gaat Dirk Kloppers voor door den marmeren gang naar de huiskamer.

Een glazen deur, door een gordijn gedeeltelijk bedekt, geeft toegang tot die kamer.

„Wacht even,” zegt Marling fluisterend, „nu kunt ge uw kleindochter eens bespieden!”

„Wel ja,” meent de Voortrekker vroolijk, en gluurt door de gordijnplooien heen.

Lena heeft haar eerstgeborene, een allerliefst ventje van zes maanden, op den schoot.

Zij neemt hem op, heft hem hoog in de lucht, en de kleine kerel kraait het uit van plezier.

Zij legt hem weer op haar schoot, plaatst hem vlak voor zich en zegt: „Wiens ventje ben jij, Albert? Pa'ke's ventje? Pa'ke zegt, dat jij Moeke's neus hebt, maar Moeke zegt, dat jij Pa'ke's oogen hebt, hoor! Pa'ke's oogen, ja zeker!”

Maar de mond is van je Moeke, zegt Pa'ke! Zóó — goed zoet zijn, lieveling —”

„Kom vrouw,” zegt Marling lachend, met den ouden Kloppers binnentredend, „we zullen je moeten storen in je gewichtig onderhoud met onzen oudsten zoon. Ik heb hier een kennis van je meegebracht.”

„Grootvader!” roept de jonge vrouw met een stralend gezicht, den kleine in zijn wiegje legend.

Zij snelt op den grijsaard toe en kust hem.

„Nu, dat is nog eens een kostelijke verrassing!” roept ze verheugd. „En hoe maken het Grootmoeder en Oom Jan en tante Geertrui en de kinderen en de andere familie?”

„Ik breng jullie hun hartelijke groete,” antwoordt de grijsaard, „en ze maken het allen uitstekend.

„Nu wat zegt ge van uw veldbloemke?” vraagt Marling, op zijn vrouw wijzend.

„Mijn veldbloemke ziet er uit als een roos in den morgendauw,” antwoordt de Voortrekker, „en ik dank daarvoor mijn God.”

Nu neemt men plaats in de gezellige, prettige kamer, waarvan de openslaande deuren uitkomen op een werkelijk prachtigen bloementuin.

Terwijl is de vrouw des huizes bezig, om met bekwamen spoed de koffietafel gereed te makeen, en de dreumes in zijn wiegje ligt het uit te kraaien van plezier, en pakt met de kleine vingers de mollige, bloote beentjes, en doet krachtige pogingen, om den grooten teen van zijn rechtervoet in het snoeperig mondje te steken, en over de geheele omgeving ligt zoo'n innig waas van gezelligheid, bevalligheid en huiselijk geluk, dat zelfs de ijzeren Voortrekker er door getroffen wordt.

„En hoe staat het u hier aan, nu ge ons voor den eersten keer in ons gedoe ziet?” vraagt Lena met een glimlach.

„'t Is haast te mooi,” zegt de grijsaard.

„Ik heb het niet gedroomd,” gaat hij voort, „toen ik nu zestig jaar geleden door de wildernissen zwierf en niets had dan een harden klipsteen, om er des avonds het hoofd op neer te leggen, dat nog eens mijn kleindochter mij in een pronkkamer zou ontvangen. Tusschen dag en nacht is een groot verschil, maar tusschen den ossenwagen van den voortrekker en een Johannesburgse salon niet minder.”

„We mogen 't er wel van nemen met een dankbaar hart, als God het ons schenkt,” meent Marling.

„Zonder twijfel,” herneemt de grijsaard met hartelijke instemming, „maar,” gaat hij voort op ernstigen toon, „het is de vraag, of een geslacht, dat in de salons wordt opgekweekt, in tijden van nood en stormweer, die kracht, die taaiheid en die heldenmoed ten toon zal spreiden, die de kenmerken zijn van de echte zonen der wildernis.”

„We denken Albert niet te verweekelijken,” zegt Marling. „Als hij groot mag worden, dan hoop ik hem naar Vredenoord te zenden, en misschien zal zijn overgrootvader hem nog leeren, hoe het roer wordt gehanteerd, en de snelle klipbok geschoten in het gebergte.”

Maar de grijsaard schudt de sneeuwwitte lokken en zegt: „Dat zal ik niet meer beleven.”

Grootvader Kloppers zag in Johannesburg en in de omstreken van Johannesburg veel, dat hem nieuw was, vooral een der in exploitatie genomen goudmijnen, die hij bezichtigde, wekte zijne warme belangstelling.

„Nu, zoo'n goudmijn is ook de bezichtiging waard.

Met een bak, lift genaamd, daalt men loodrecht in den donkeren schoot der aarde. Op elke 100 voet diepte wordt een mijngang door het graniet gehouwen, een zwaar werk, want het graniet is zeer hard, doch op 1000 voet diepte gekomen, worden de mijngangen op 200 voet afstands onder elkander gehouwen. Men heeft dus den tienden mijngang op 1000 voet en den elfden op 1200 voet diepte.

De mijngangen loopen honderd voeten ver, in alle windstreken, en volgen den goudrif, waaronder men verstaat de ader van gouderts, die gewoonlijk hoogstens twee voet dik en breed, door het zware graniet loopt.

Een mijn kan verscheidene riffen bevatten: een hoofdrif met vertakkingen, die zich allen uitstrekken naar de diepte der aarde, doch hoe diep, is tot nog toe voor de menschelijke wetenschap verborgen.

Het goudrif is van het graniet, waar het door heen loopt, onderscheiden door zijn grijswitte en gitzwarte plekken en in die grijswitte, doch vooral in die gitzwarte plekken zitten, fijn en verspreid, de goudeeltjes.

„'t Is wel een groote zeldzaamheid, dat men stukken zuiver goud vindt. Toch kan het gebeuren. Zij worden nuggets genoemd, en een dier aan den Witwatterrand gevonden

nuggets, zoo groot als een lang wittebrood, vertegenwoordigde eene waarde van een millioen gulden.

In de harde granietwanden der mijngangen, boren de Kafferwerklieden de gaten voor het dynamiet, dat het goudrif breekt, terwijl in de mijngangen een spoor loopt, waarover zich onophoudelijk kleine karren (skips) bewegen, die het losgesprongen steen en gruis vervoeren naar een lift, die het naar boven brengt.

Natuurlijk wordt veel meer granietgruis dan gouderts naar boven gebracht, want de mijngangen zijn eene flinke manslengte hoog, en zoo breed, dat er op sommige plaatsen een dubbel spoor ligt.

Het naar boven gebrachte erts wordt intusschen vervoerd naar de Batterij, een sterk, houten gebouw van ontzachelijke hoogte, dat uit verschillende galerijen bestaat. In deze galerijen wordt het erts fijn gestampt, en ondergaat vervolgens verschillende zuiveringsprocessen door doorstroomend water, kwikzilver en cyanide, en wordt ten slotte in den smeltkroes geworpen, om gereinigd er uit te voorschijn te komen.

Één zaak verwonderde grootvader Kloppers, namelijk dat er in Johannesburg zoo veel Engelsch werd gesproken.

„Het lijkt wel een Engelsche stad,” zeide hij geërgerd, waarop Charles Marling lachend zeide: „De taal is vrij.”

Doch toen de oude Voortrekker voor de ramen der voornameste boekwinkels de portretten van Cecil Rhodes in alle mogelijke grootten zag uitgestald, klom zijn ergernis tot toorn, en een plooi van verontwaardiging werd zichtbaar op zijn verweerd gelaat.

„Dat is de Achitofel van Kaapstad,” barstte hij los, „maar de Heere zal den raad van dezen man vernietigen!”

Maar Charles zeide hierop geen woord, uit eerbied voor de sneeuwwitte haren van den Voortrekker.

Vier dagen vertoefde grootvader Kloppers bij de familie Marling. Toen liet hij zijn schimmel halen, die hij bij een stalhouder had laten stallen, en de geliefde gast nam afscheid van zijn kleinkinderen.

Hij nam den kleinen Albert op zijn armen, kustte het lieve ventje en zeide: „De God uwer vaderen zegene u, mijn kind, en stelle u eens tot een sieraad voor kerk, volk en maatschappij!”

Met de vaardigheid van een jongeling sprong hij in het